

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra Nederlandistiky

**Transformatieproces van kindertehuizen
tot pleegouderschap in Nederland en Slowakije**

**Process of transformation
from foster homes to professional foster care**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Nizozemská filologie

Autor práce: Bc. Karina Masaryková

Vedoucí práce: Mgr. Pavlína Knap - Dlouhá, Ph.D.

OLOMOUC 2018

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem svou magisterskou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí práce Mgr. Pavlíny Knap - Dlouhej, Ph.D. a že jsem v ní uvedla veškerou použitou literaturu a ostatní zdroje.

Verklaring:

Hierbij verklaar ik dat ik mijn scriptie zonder hulp van derden onder begeleiding van Mgr. Pavlína Knap - Dlouhá, Ph.D. heb geschreven en dat ik alle gebruikte literatuur en andere bronnen heb vermeld.

V Olomouci dne

Karina Masaryková

Dankbetuiging

Op deze plaats wil ik graag de begeleider van mijn scriptie Mgr. Pavlína Knap - Dlouhá, Ph.D. bedanken voor haar adviezen, geduld en opmerkingen bij het maken van deze scriptie. Verder wil ik bedanken de pleegzorginstanties Juvent en Jarabee die de communicatie met hun pleegouders mogelijk gemaakt hebben.

“Opvoeding is een kwestie van liefde, geduld en wijsheid. En de laatste twee groeien waar de eerste heerst.”

Jan Ligthart, onderwijzer en onderwijsvernieuwer (1859-1916)

Inhoud

Inleiding	8
1. Korte geschiedenis van kinderopvang in Europa	10
2. Geschiedenis van kinderopvang in Nederland	13
2.1. Sociale kinderopvang	13
2.1.1. Het begin van opvoeding in Nederland	13
2.1.2. Het ontstaan van de eerste weeshuizen	13
2.1.2.1. Het ontvangen van kinderen in gast- en weeshuizen.....	14
2.1.2.2. Leiding van de weeshuizen	14
2.1.3. Crisis in de weeshuizen en verandering in de opvoeding	15
2.2. Wettelijke kinderopvang.....	17
2.2.1. De Burgerlijke Kinderwet	17
2.2.2. De Strafrechtelijke Kinderwet	18
2.2.3. De Kinderbeginselenwet	19
2.3. Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.....	20
2.3.1. Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind in de internationale perceptie	20
2.3.2. De inhoudelijke beschrijving van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind	21
2.3.3. Ratificatie en naleving van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind door Nederland.....	22
2.3.4. Toezicht op de naleving van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind	23
3. Hedendaagse vormen van kinderopvang in Nederland	24
3.1. Zorg in het gezin	24
3.1.1. Hulpmiddelen voor het voorkomen van de uithuisplaatsing	25
3.1.1.1. Buurtgezin	25
3.1.1.2. Veilig Thuis	26
3.1.1.3. Het kind onder toezicht	26
3.1.1.3.1. Raad voor de Kinderbescherming.....	27

3.1.2. Uithuisplaatsing	28
3.1.2.1. Redenen voor uithuisplaatsing van het kind.....	28
3.2. Gezinshuis.....	29
3.2.1. Kenmerken van een gezinshuis.....	29
3.2.2. Gezinshuisouders	29
3.3. Voogdij.....	31
3.4. Adoptie.....	32
4. Pleegzorg in Nederland	33
4.1. Vormen van pleegzorg in Nederland	33
4.1.1. Netwerkpleegzorg	33
4.1.3. Crisispleegzorg.....	35
4.1.3.1. Pleegzorg volgens tijdsduur	35
4.1.4. Informele pleegzorg en Vrijwillige pleegzorg	35
4.1.5. Therapeutische pleegzorg	36
4.2. Pleegvergoeding.....	37
4.3. Invloed van het pleegouderschap op een kind	38
4.4. Problemen in het pleegouderschap	41
4.5. Voorwaarden voor het pleegouderschap.....	42
4.6. Motivatie voor pleegouderschap en de gang van zaken in bepaalde pleeggezinnen in Nederland.....	46
5. Geschiedenis van de kinderopvang in Slowakije	50
5.1. Ontwikkeling van de kinderopvang in het hedendaagse Slowakije	50
5.2. Wettelijke ontwikkeling van de bescherming van kinderen in het hedendaagse Slowakije	53
5.3. Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.....	56
6. Vormen van de opvang in Slowakije.....	57
6.1. Adoptie.....	57
6.2. Institutionele opvang	58

6.2.1. Kindertehuizen	58
6.2.2. Professionele ouders	58
6.2.2.1. Voorwaarden voor het professioneel ouderschap.....	59
6.2.2.2. Vergoeding voor professionele ouders	61
7. Pleegzorg in Slowakije.....	62
7.1. Redenen voor het ontstaan van het pleegouderschap.....	62
7.2. Voorwaarden voor het pleegouderschap.....	63
7.3. Financiële ondersteuning van het pleegouderschap.....	64
7.4. Persoonlijke vervangzorg.....	65
7.5. Motivatie voor pleegouderschap en zijn gang in bepaalde pleeggezinnen in Slowakije	66
7.6. Tendens in de ontwikkeling van de zorg voor kinderen in Slowakije	69
8. Werk met probleemjeugd in Slowakije.....	70
9. Conclusie en slotopmerkingen	71
Resumé.....	75
Resume.....	77
Bronnen.....	78
Anotace	82
Bijlage 1: Vragenlijst voor pleegouders	83

Inleiding

Deze scriptie is ontstaan als een direct gevolg van mijn bachelor scriptie over de vrijwilligersorganisaties in kindertehuizen in het Slowakije en Nederland. Tijdens het onderzoek voor mijn bachelor scriptie kwam ik tot de conclusie dat er geen kindertehuizen in Nederland zijn, zoals we hen in Slowakije kennen. Deze ontdekking bouwt de kern van het onderzoek voor deze masterscriptie.

Elk gezond kind is een vrolijk en nieuwsgierig wezen dat alles ter wereld ontdekken wil. In essentie zijn kinderen echter heel fragiel en elke negatieve gebeurtenis kan drastische gevolgen voor hun ontwikkeling en toekomstige leven hebben. Nog ernstiger kunnen die gevolgen zijn als de negatieve omgeving hun eigen biologische gezin creëert.

Er zijn veel redenen waarom het kind uit huis geplaatst moet worden. De ouders kunnen niet in staat zijn dat ze voor hun eigen kind zorgen kunnen. Slechte financiële situatie, frequente ruzies, verwaarlozing, misbruik... Dat zijn alleen maar paar redenen waardoor het hele leven van kinderen in één minuut een complete andere richting kan krijgen. Normaal zouden deze situaties helemaal niet ontstaan maar omdat wij niet in een wereld leven, moeten de kinderen beschermd worden. In de meeste landen geldt het Verdrag inzake de Rechten van het Kind dat kinderen verschillende rechten heeft gegeven . In deze scriptie gaan we onderzoeken welke invloed het Verdrag gehad heeft en hoe de zorg voor de uithuisgeplaatste kinderen in Slowakije en Nederland ontwikkeld is.

Deze scriptie wil ik in drie grote stukken verdelen. Ten eerste wordt de geschiedenis van de zorg voor de kinderen in het algemeen op het gebied van de hedendaagse Europa beschreven.

In het volgende hoofdstuk zal ik over de zorg in het Nederland schrijven. Als eerste wordt onderzocht hoe in aanvang de zorg voor kinderen is geweest en onder welke omstandigheden de eerste kindertehuizen zijn ontstaan. Verder zullen wij het ontstaan van de wetgeving op het gebied van de zorg voor kinderen en de invloed van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind aan de wetgeving van Nederland onderzoeken. Daarna wil ik eerst alle hedendaagse vormen van de zorg voor kinderen in het Nederland

beschrijven, voordat ik het echte doel van deze scriptie – het pleegouderschap zal onderzoeken.

In dit hoofdstuk wil ik focussen op de redenen voor het ontstaan van het pleegouderschap, hun invloed op de ontwikkeling van het kind en de voorwaarden voor het pleegouderschap beschrijven. Het belangrijkste doel van deze scriptie is te ontdekken wat de motivatie van mensen voor het pleegouderschap is. Wat is voor hen die “drijfveer” om een onbekend kind in hun te huis nemen en hem liefde en zorg toegeven.

In het derde deel van deze scriptie onderzoeken wij dezelfde aspecten van de zorg voor kinderen in Slowakije. Wij zullen de redenen voor het ontstaan van pleegouderschap en verschillende andere vormen van zorg voor het kind, in Slowakije onderzoeken. Verder proberen we de motivatie van mensen voor het pleegouderschap, door middel van persoonlijke gesprekken te analyseren.

Gebaseerd op de vorige ervaringen met het systeem van de zorg voor het kind in Nederland en Slowakije verwachten we grote verschillen op het gebied van de aangeboden hulp in deze twee landen. Deze verwachtingen komen voort uit de verschillende historische omstandigheden die diametraal de ontwikkeling van de sociale zaken in beide landen beïnvloed hebben.

1. Korte geschiedenis van kinderopvang in Europa

De verzorging van kinderen in Europa in het verleden is nauw verbonden met de houding van de maatschappij ten aanzien van het doden van ongewenste of achtergelaten kinderen. *“De verzorging van wezen en ongewenste kinderen werd heel langzaam ontwikkeld. De houding van de maatschappij ten opzichte van kinderen was niet altijd op hun bescherming gericht. In principe kunnen wij constateren dat vanaf de prehistorie tot de oudheid de standpunten van de breedste klassen van de maatschappij tot de geborene kinderen ongeveer dezelfde zijn geweest, als de standpunten van de hedendaagse maatschappij over de nog niet geboren kinderen. De houding ten aanzien van het doden van een al geboren kind was vergelijkbaar met de houding ten aanzien van abortus in de hedendaagse maatschappij. Het doden van het kind werd niet als een moord gezien.”*¹(eigen vertaling)

In Rome had de vader de macht over een kind. Het kind werd voor de voeten van zijn vader neergelegd en van hem was het afhankelijk of het kind in het gezin opgenomen werd of aan iemand anders werd geschonken of als slaaf werd verkocht.²

De eerste verandering komt met de opkomst van het christendom, namelijk na de uitvaardiging van het Edict van Milaan (313). In de daaropvolgende eeuwen had het christendom een belangrijke rol in de redding en daaropvolgende opvoeding van kinderen. De priester verzocht moeders om de ongewenste kinderen in een veilige plek in de kerken of kloosters achter te laten. Door de slechte economisch- sociale situatie in de middeleeuwen werden de huizen voor vondelingen opgericht. Deze werden tot de zestiende eeuw dicht bij de kerken en kloosters opgericht en stonden dan ook onder de leiding van diaconieën.³

¹ LONGAUER, Viliam – SEDLICKA, Denisa – VANKOVA, Katarína: 2006. Vybrané kapitoly zo sociálno-právnej ochrany. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína filozofa v Nitre. ISBN 80-8050-966-2. P.25

“Starostlivosť o siroty a opustené deti sa vyvíjala postupne. Postoj spoločnosti k deťom nebol vždy zameraný na ich ochranu. V podstate môžeme konštatovať, že od praveku po celý starovek ľudia v najširších vrstvách obyvateľstva mali k narodenému dieťaťu asi taký postoj a prijali ich asi tak, ako prijímajú ľudia dnes sotva počaté dieťa. K usmrteniu narodeného dieťaťa mali postoj podobný postoju dnešnej spoločnosti k umelému prerušeniu tehotenstva a usmrtenie dieťaťa sa nepovažovalo za vraždu.”

²HUDECOVA, Anna – Belková, Vlasta: 2008. Náhradná rodinná starostlivosť. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela. ISBN 978-80.8083-615-3. P.14

³BIZOVA, Naďa: 2015. Náhradná rodinná výchova. Trnava: Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave. ISBN 978-80-8082.925-4. P.11

De eerste huizen voor vondelingen dateren uit het jaar 982 in de Italiaanse stad Bergamo en Siena volgde in het jaar 1000. Na deze jaren breidde dit snel uit door heel Europa.

In de Nieuwe tijd komt het idee dat kinderen specifieke behoeften hebben, waar rekening mee gehouden moet worden. Door het stijgende aantal inwoners in de steden groeide ook de behoefte aan plaatsen, waar kinderen bescherming zouden kunnen vinden. Dit kon echter dan niet alleen maar op de schouders van de kerken neerkomen. Op basis daarvan ontstonden weeshuizen, met een progressievere wijze van opvoeding van kinderen. Tot een van de eerste behoorde ook het weeshuis in Amsterdam, opgericht in 1520, daarna werden ook weeshuizen in bijvoorbeeld Augsburg en Hamburg opgericht. Volgens een historische bron uit 1678 was de situatie in deze weeshuizen niet goed. Er werden 1000 kinderen in het weeshuis opgenomen maar niet meer dan 7 kinderen leefden langer dan 10 jaar. Naast onvoldoende hygiëne was ook psychische deprivatie de oorzaak van de hoge sterftcijfers.⁴

Tijdens de verlichting is een van de hoofdideeën van de filosofen de kwestie van het belang van gelukkige kinderjaren geworden. Een groot aantal van de nieuwe en progressieve ideeën, ten gunste van opvoeding van kinderen, leidde tot het oprichten van de sociaal- en gezondheidsverzorging.

Moeilijke tijden voor kinderopvoeding kwamen tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog en daarna tijdens de Industriële revolutie. In deze tijden werden de kinderen als goedkope arbeidskracht gezien.⁵

⁴Bizová, N. Náhradná rodinná výchova. P. 11-13

⁵TUHRINSKA, Katarína:2012. História sociálnoprávnej ochrany detí na území SR. Prešov: Zborník 8. študentskej konferencie, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity. ISBN 978-80-555-0770-5

Na deze onrustige periode komt de tijd, waarin de behoeften van kinderen meer in de gedachten van een breder publiek doordrongen. Dankzij al deze omstandigheden werd de Verklaring van Genève inzake de rechten van het kind in het jaar 1924 geschreven. Later werd de Verklaring inzake de rechten van het kind in het jaar 1959 aanvaard en vervolgens in het jaar 1989 werd het Verdrag inzake de rechten van het kind door de Verenigde Naties ondertekend. Vanaf deze tijd was er meer aandacht voor de behoefte van kinderen, hun opvoeding, hun opleiding en hun welzijn.⁶

⁶ Dohovor o právach dieťaťa. [Geciteerd op 15-11-2017] Beschikbaar op het internet: <https://gymhc.edupage.org/files/Dohovor-o-pravach-dietata.pdf>

2. Geschiedenis van kinderopvang in Nederland

2.1. Sociale kinderopvang

2.1.1. Het begin van opvoeding in Nederland

Bij de eerste instituten in Nederland, gericht op de opvoeding, denken we niet alleen maar aan kinderen maar ook aan de oude en gehandicapte mensen, die niet zelfstandig voor zichzelf kunnen zorgen. Voor deze mensen ontstonden in de middeleeuwen zogenaamde gasthuizen. Op het platteland heerste namelijk nog steeds het idee dat de opvoeding van kinderen een christelijke plicht is en dus werd de opvoeding van de kinderen door anderen bij hen thuis in de dorpen overgenomen. Ondanks de “goede bedoelingen” van voormalige “pleegouders” kon het pleegouderschap zich nooit van het stigma van uitbuiting van ouderloze kinderen bevrijden. Het was goed te zien dat welgestelde kinderen, meestal bij hun familie onderdak vonden.

Om de uitbuiting van de kinderen te voorkomen werden er in de steden aparte colleges van weesmeesters opgericht, waaruit dan een vertegenwoordiger uitgekozen werd. Deze oefende daarna toezicht uit op de opvoeding van kinderen en hun bezittingen⁷

2.1.2. Het ontstaan van de eerste weeshuizen

Juist de gasthuizen dienden als voorbeeld voor latere op te richten weeshuizen in Nederland- gespecialiseerde instituten voor de opleiding van dakloze kinderen. Het oprichten van weeshuizen was in het begin het domein van de kerk. Vervolgens kwamen er ook weeshuizen opgericht door particulieren en weeshuizen in de snelgroeende steden. In deze tijd had de kerk grote invloed op de opvoeding van de kinderen. Op dit gebied hadden de gereformeerden de leidende positie. Later in de zeventiende eeuw volgden dan ook katholieke en protestantse minderheden hun voorbeeld. De Joden volgden dit voorbeeld als laatste omdat het in hun cultuur een morele plicht was om voor weeskinderen thuis te zorgen.⁸

⁷BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland p.329

⁸BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland. Assen. ISBN: 978-90-232-4162-1 p.329-333

2.1.2.1. Het ontvangen van kinderen in gast- en weeshuizen

In deze tijd ontstond ook een streng systeem van verdeling van kinderen in verschillende weeshuizen. De Burgerweeshuizen onder de leiding van steden namen alleen kinderen van die ouders op, die het burgerrecht van de stad hadden. De vondelingen en de overige kinderen moesten dan hun plaats in niet gespecialiseerde gasthuizen vinden.⁹

Behalve deze regels hadden de weeshuizen ook andere regels, bijvoorbeeld dat de kinderen volledig zonder ouders moeten zijn. De kinderen die hun moeder nog hadden, maar die niet voor de kinderen kon zorgen, moesten vroeger naar de gasthuizen of daaruit ontwikkelde armenweeshuizen of diaconieweeshuizen.

Ook de status van ouders speelde een belangrijke rol bij de opname van kinderen in de burgerweeshuizen. Er mocht namelijk geen “speelkind” opgenomen worden. Met andere woorden, de kinderen van die ouders die ongetrouwd waren, moesten hopen op de opname in een ander weeshuis. De weeshuizen verbonden aan de kerk legden aan de ouders de eisen op op het gebied van het geloof.

De meest wisselende en altijd verscherpte regel was de leeftijd van het kind. Tijdens de zeventiende eeuw werd deze regel meerdere keer aangepast vanwege het groeiende aantal aan hun lot overgelaten kinderen.¹⁰

2.1.2.2. Leiding van de weeshuizen

In de grotere weeshuizen kwam het in de 16^e eeuw steeds vaker voor dat er gespecialiseerd personeel kwam . Naast een schoonmaker of een bakker konden we hier ook een breimoeder, een arts of chirurg, een apotheker, een schrijfmeester en veel anderen vinden.

⁹ BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland. p.330

¹⁰BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland p. 336-337

De leiding van de weeshuizen lag in handen van een binnenvader en binnenmoeder. In de kleinere weeshuizen bestond het personeel dan meestal alleen maar uit binnenvader en –moeder, naaimoeder, bakker en dienstmeiden.¹¹

2.1.3.Crisis in de weeshuizen en verandering in de opvoeding

Aan het begin van de 19^e eeuw bemerkten wij een markante groei in het aantal wezen. De slechte gezondheidstoestand van mensen en de Napoleontische oorlogen veroorzaakten een groei van 52% van wezen en vondelingen. De echte crisis kwam echter op het moment dat de uitbetaling van de rente op de staatschuld tot een derde gedaald was om een staatsbankroet te voorkomen.

Dit heeft ook de weeshuizen zwaar getroffen. Om voor de kinderen te kunnen zorgen, probeerde het Aalmoezeniersweeshuis in Amsterdam de ouders van kinderen op te sporen maar dat was zonder groot succes. Tussen de jaren 1819 en 1821 werden maar van 1158 vondelingen de ouders gevonden. Een andere manier om voor de weeskinderen te zorgen, was het aanbieden van werk in de fabrieken .

Een van de eerste veranderingen in opvoeding en opleiding van kinderen komt in de tijd van Verlichting. In deze tijd probeert de binnenvader van een Utrechts weeshuis zijn eigen systeem van opvoeding kracht bij te zetten. In plaats van het tot nu toe geldende systeem van straffen en verbieden heeft binnenvader W.C. Loran dit systeem vervangen door het winnen van vertrouwen en deugdzaamheid . In dit nieuwe systeem van opvoeding werd de nadruk op de persoonlijke behoeften van kinderen gelegd.

In het midden van de 19^e eeuw komt er ook een heel nieuwe sfeer in de burgerlijke weeshuizen. De strenge en onpersoonlijke manier van opvoeding werd door gezinnsfeer vervangen. Zo werden verschillende uitstapjes georganiseerd en ook de verjaardagen werden gevierd. In deze tijd werd ook steeds meer het systeem van pleegzorgopvoeding doorgezet.

¹¹BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland p 333-336

Twee belangrijke organisaties op het gebied van opvoeding van weeskinderen in de 19^e eeuw zijn de Vereniging in het Belang der Weezenverpleging, die de verbetering op het gebied van weesopvoeding initieerde, en de tweede organisatie Opvoeding van Weezen in het Huisgezin. De organisatie Opvoeding van Weezen in 't Huisgezin stichtte in de 19^e eeuw een zogenaamde “doorganghuis” – een tijdelijk huis voor kinderen die op een pleeggezin wachten.¹²

¹² BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland p 352-354

2.2. Wettelijke kinderopvang

Met de juiste inrichting op het gebied van dagelijkse zorg voor kinderen in tehuizen draaide de kinderopvang zijn ogen naar de ouders. Op het eind van de 19^e eeuw werd de stijgende groei van jeugdcriminaliteit een groot probleem. Hand in hand met dit probleem kwam het begrip “verwaarlozing” van kinderen naar voren. Kinderen werden als slachtoffers van de verwaarlozing gezien. Om op deze manier de kinderen te kunnen zien, moeten wij ook naar daders zoeken. Aan het eind van de 19^e eeuw richtten de ogen zich op ouders, die hun taak van ouderschap onvoldoende hadden uitgevoerd.

In de praktijk kunnen wij zeggen dat in de moderne tijd en vooral in de tijd van de Verlichting de houding voor de kinderopvang zich vernieuwde. Op alle aspecten van het kinderleven professionaliseerde zich de zorg. Het gezin werd als de kern van de gezonde ontwikkeling van de kinderen gezien, waar het welzijn van kinderen centraal staat. In de steden werden de nieuwe richtingen in de opvoeding sneller door ouders opgepakt dan in de dorpen. Zo hebben de ouders in dorpen in de 19^e eeuw nog kinderen als arbeidskracht gebruikt of werden ze aangezet tot een bedelarij.

Al deze redenen leidden tot de behoefte aan een justitiële kern van kinderopvang en uiteindelijk tot de kinderopvettten, die in het jaar 1901 door Minister van Justitie Cort van der Linden werden voorgesteld. Deze wetten traden in werking in het jaar 1905, omdat er eerst enige praktische voorzieningen getroffen moest worden.¹³

2.2.1. De Burgerlijke Kinderwet

De Burgerlijke Kinderwet kent twee verschillende vormen van kinderopvang: “ontzetting” en “onthefving”.

In het verleden konden de kinderen, die niet bij hun ouders opgroeiden, door ouders teruggeëist worden. Dit gebeurde het meest als de kinderen op de leeftijd kwamen, dat ze in de gezinsinkomsten konden bijdragen. Om zedelijk of lichamelijk misbruik, te voorkomen konden de rechters de ouders van hun ouderrechten ontslaan.

¹³ BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland p 377-387

Dit werd "ontzetting" genoemd. Bovendien werden de ouders na zo'n poging ook door de rechter bestraft en verloren ze hun kiesrecht

Aan de andere kant was er hier de mogelijkheid voor de rechters om een "onthefing" uit de ouderlijke macht op te leggen. Dit werd niet als een straf gezien echter als "pedagogische onmacht"¹⁴. Dit werd door de rechter opgelegd als de ouders niet meer in staat waren om voor hun kinderen te zorgen. Om voor de kinderen de juiste plaatsing te kunnen vinden werd de rechter door de Voogdijraden geadviseerd. In het jaar 1956 werd aan de Voogdijraden de naam Raden voor Kinderbescherming gegeven.

15

2.2.2. De Strafrechtelijke Kinderwet

Met de Strafrechtelijke Kinderrecht komt ook het einde van het "oordeel des onderscheids" in het tweesporenbeleid van straf en opvoeding. Het oordeel des onderscheids was een van twee stappen bij het beoordelen van strafbaarheid van een kind. Simpel gezegd is het oordeel van des onderscheids het vermogen van een kind om de goede en de slechte handeling te kunnen onderscheiden. De rechter kon echter zelf bepalen of het kind dat verschil ziet of niet. Tweede stap om de rechter meer vrijheid te geven is het verwijderen van het leeftijds criterium bij strafbaarheid van kinderen. Dit was niet om kinderen direct in de gevangenis te zetten het is echter een poging om de beslissing over de jongste kinderen aan de rechters te delegeren. Hiermee kon de rechter beslissen of een kind naar een dwangopvoeding of naar een tucht school gaat. Het grootste verschil tussen deze twee oordelen zit hem in de tijdsduur van de opvoeding. Bij dwangopvoeding denken we aan een langdurige toezicht op kinderen. Voor de tucht scholen aan de andere kant gold een van één tot zes maanden. Verder golden er voor deze tucht scholen ook aangepaste regels.¹⁶

¹⁴BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland p 387

¹⁵ BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland p 387

¹⁶ BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland p 387 - 388

2.2.3.De Kinderbeginselenwet

De Kinderbeginselenwet vervolgens zorgt dat de kinderen door de eerste twee kindervetten goed verzorgd en beschermd worden en dat de kindervetten goed uitgevoerd worden. Dankzij deze wet werden de voogdijkinderen onder de zorg van particuliere instellingen gezet, die daarna voor de kinderen subsidie gekregen hebben. Aan de andere kant zijn er hier de criminele kinderen , die onder de zorg van Rijksopvoedingsgestichten of tuchtscholen geplaatst werden. Niet zeldzaam werden deze criminele kinderen echter ook in particuliere instellingen geplaatst vanwege het gebrek aan plaatsen in de rijksopvoedingsgestichten.

In het algemeen kunnen wij zeggen dat deze wetten de basis van de kindbescherming in Nederland hebben gelegd. De focus ligt vanaf deze tijd niet alleen op de op te leggen straf aan criminele kinderen , maar het belang van goede opvoeding komt meer naar voren . De rechters hebben meer vrijheid en mogelijkheden gekregen om in het beste belang van de kinderen de juiste methode van hun straf of opvoeding te kiezen.¹⁷

¹⁷ BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland p. 388

2.3. Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind

2.3.1. Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind in de internationale perceptie

Het jaar 1924 was voor de rechten van de kinderen cruciaal. Als gevolg van de moeilijke situatie tijdens de Eerste Wereldoorlog was het al duidelijk, dat er iets op het gebied van de mensen- en kinderrechten veranderd moet worden. Daarom komt er als eerste poging voor een verandering de “Verklaring voor de Rechten van het Kind”, die ook wel bekend staat als de Verklaring van Geneve . In de vorm van deze Verklaring heeft dit document in de ogen van jurisdictie geen geldige waarde. De Verklaring van de Rechten van het Kind werden toen nog niet als de rechten voor het kind geformuleerd, echter de regels die “door mannen en vrouwen van alle naties geaccepteerd werden”.¹⁸

Na de Tweede Wereldoorlog was echter de behoefte aan een duidelijke bepaling van mensen- en kinderrechten nog sterker. De Verklaring was niet sterk genoeg en werd niet door elk land geaccepteerd. De oorspronkelijke Verklaring werd aangepast en door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1959 unaniem aangenomen. De kernveranderingen ten aanzien van de voormalige Verklaring waren, dat de focus niet alleen op de materiële behoefte van het kind lagen echter ook op de immateriële.

De weg naar het Verdrag was niet zonder hobbels. In het jaar 1978 werd door Polen een verdrag inzake de Rechten van het Kind voorgesteld. Het idee was om dit verdrag in het jaar 1979 – het Internationaal Jaar van het Kind – aan te nemen. Door de grote kritiek van de lidstaten en verschillende internationale organisaties was dit echter niet haalbaar Om die reden heeft de Commissie van de Verenigde Naties voor de Rechten van de Mens een werkgroep opgericht. Deze Commissie heeft op 23 februari 1989 uiteindelijk haar aanpassingen van de Rechten van het Kind voorgesteld.

¹⁸RUITENBERG, Mr. G.C.A.M.: 2003. Doorwerking VN-verdrag inzake de rechten van het kind in de Nederlandse rechtspraak. p. 9

Deze werd dan op 20 november 1989 onder de naam het Verdrag inzake de Rechten van het Kind door de Algemene Vergadering van Verenigde Naties aangenomen. Op 2 september 1990 is het Verdrag universeel in werking getreden.¹⁹

2.3.2. De inhoudelijke beschrijving van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind

In totaal zijn er 41 artikelen, die direct de kinderen betreffen en hun rechten uitgebreid beschrijven. Ten eerste is het voor ons belangrijk om te bepalen, hoe het kind gedefinieerd werd. Onder het kind wordt dan verstaan *“ieder mens jonger dan achttien jaar, tenzij volgens het op een kind van toepassing zijnde recht de meerderjarigheid eerder wordt bereikt”*²⁰.

Alle artikelen zijn even belangrijk voor het beschermen van kinderen. Voor dit scriptie kiezen we maar een paar artikelen, die de zorg voor kinderen behandelen.

Van groot belang voor ons is artikel 9 – Scheiding van kind en de ouders en recht op omgang. De rol van de ouders wordt in het artikel 5 en 18 beschreven. De rechten en plichten van ouders zijn ook in het Verdrag beschermd, toch staan hier de behoeften en welzijn van het kind centraal geplaatst. In artikel 9 zien we dan de beschrijving van de omgang van procedurele instanties met een kind bij scheiden van zijn ouders, indien dat voor het welzijn van het kind nodig is. Als de scheiding uitgevoerd wordt, heeft het kind het recht op rechtstreeks contact met ouders indien dit in het beste belang van het kind is. Volgens dit artikel zou ook de plaatsing van het kind eerst in zijn omgeving – bijv. verdere familie of bekenden - gezocht moeten worden.

Artikel 20 beschrijft verder de rechten van het kind, dat niet in zijn eigen gezin kan opgroeien. Dit artikel vertelt dat deze kinderen speciale zorg en bescherming nodig hebben. De staten die dit Verdrag ondertekend hebben, zijn verplicht om andere zorg voor deze kinderen te vinden. Heel opmerkelijk is dat hoewel het Verdrag internationaal is, ieder land het naar zijn eigen systeem en gewoonten aangepast heeft.

¹⁹ RUITENBERG, Mr. G.C.A.M.: 2003. Doorwerking VN-verdrag inzake de rechten van het kind in de Nederlandse rechtspraak. p. 9

²⁰ UNICEF Nederland: 2009. Verdrag inzake de Rechten van het Kind. p.18. [Geciteerd 5-3-2018]
Beschikbaar op het internet: https://www.unicef.nl/files/20091116_kinderrechtenverdrag.pdf

Zo zien we in de Engelse tekst “*Such care could include, inter alia, foster placement, kafalah of Islamic law, adoption or if necessary placement in suitable institutions for the care of children.*”²¹, in de Nederlandse tekst “*Deze zorg kan, onder andere, plaatsing in een pleeggezin omvatten, kafalah volgens het Islamitische recht, adoptie, of, indien noodzakelijk, plaatsing in geschikte instellingen voor kindzorg.*”²². Het allerlaatste in de Slowaakse tekst “*Takáto starostlivosť môže medzi iným zahrňovať odovzdanie do starostlivosti, inštitút „kafala“ podľa islamského práva, osvojenie a v nutných prípadoch umiestnenie do vhodného zariadenia starostlivosti o deti.*”²³

In de Engelse en Nederlandse formulering kunnen we lezen dat, op de eerste plaats, bij het noemen van verschillende soorten van alternatieve zorg voor kinderen, de pleegzorg wordt genoemd. In de Slowaakse tekst vinden we aan de , dat het kind aan de zorg moet worden toevertrouwd. Wat voor zorg dat dan zou moeten zijn, wordt niet verder specifiek beschreven. Op basis van deze vertalingen zien we, dat het Nederlandse systeem anders ingesteld is dan het Slowaakse.

2.3.3. Ratificatie en naleving van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind door Nederland

Zoals in het vorige hoofdstuk geschreven, is het Verdrag door de Verenigde Naties op 2 september 1990 in werking gesteld. Daarmee heeft het Verdrag echter nog geen algemene geldigheid gekregen. Elk land moet zelf het Verdrag ratificeren en in zijn wetsysteem opnemen.

In Nederland werd het Verdrag op 2 september 1992 ter goedkeuring ingediend. Voordat het Verdrag echt in werking is getreden, zijn de voordelen en nadelen van deze stap goed besproken. Ten eerste werd het Verdrag door de Raad van State bekeken, en van opmerkingen voorzien. Daarna werd het Verdrag in de Tweede Kamer en de Eerste Kamer besproken. Onder de meest besproken onderwerpen behoort artikel 37: Het folteringsverbod en het waarborgen dat geen enkel kind van zijn vrijheid wordt beroofd.

²¹ Convention on the Rights of the Child. [Geciteerd 8-3-2018] Beschikbaar op het internet: <http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/crc.pdf>

²² UNICEF Nederland: 2009. Verdrag inzake de Rechten van het Kind. p.26. [Geciteerd 8-3-2018] Beschikbaar op het internet: https://www.unicef.nl/files/20091116_kinderrechtenverdrag.pdf

²³ UNICEF Slovensko. Dohovor o právach dieťaťa. [Geciteerd 8-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.unicef.sk/kto-sme/o-nas/dohovor-o-pravach-dietata>

Hoewel het Verdrag de leeftijdsgrens van het jeugdstrafrecht niet precies bepaalt, definieert hij het Kind als ieder mens jonger dan achttien jaar. Op basis daarvan kunnen wij verwachten dat ook het jeugdstrafrecht zich aan deze leeftijd zou moeten houden. In Nederland was tot dan toe de leeftijdsgrens van kinderen bepaald op twaalf jaar. Aangezien Nederland het verdrag heeft ondertekend werd een leeftijdsgrens van 16 of 17 jaar voor het jeugdstrafrecht geëist. Deze voorwaarde werd door een amendement aangenomen en uiteindelijk is het Verdrag inzake de Rechten van het Kind op 8 maart 1995 in Nederland in werking getreden.²⁴

2.3.4. Toezicht op de naleving van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind

“De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe de beginselen en de bepalingen van dit Verdrag op passende en doeltreffende wijze algemeen bekend te maken, zowel aan volwassenen als aan kinderen.”²⁵

In het Verdrag is vastgesteld dat op landelijk niveau een orgaan opgericht moet worden, dat het toezicht op de naleving van het Verdrag zal uitvoeren. Dit orgaan heet Comité voor Rechten van het Kind en bestaat uit tien onafhankelijke deskundigen die binnen het land gekozen worden. Het Comité voor Rechten van het Kind rapporteert elke twee jaar over zijn werkzaamheden aan de Verenigde Naties.²⁶

²⁴ RUITENBERG, Mr. G.C.A.M.: 2003. Doorwerking VN-verdrag inzake de rechten van het kind in de Nederlandse rechtspraak. p. 24

²⁵ UNICEF Nederland: 2009. Verdrag inzake de Rechten van het Kind. p.43. [Geciteerd 9-3-2018]
Beschikbaar op het internet: https://www.unicef.nl/files/20091116_kinderrechtenverdrag.pdf

²⁶ RUITENBERG, Mr. G.C.A.M.: 2003. Doorwerking VN-verdrag inzake de rechten van het kind in de Nederlandse rechtspraak. p.26

3. Hedendaagse vormen van kinderopvang in Nederland

Dankzij de wetten van het jaar 1905 kunnen wij ook een verandering in de tendens van het opvoeden van kinderen merken. In deze tijd zien we de neiging de zorg voor kinderen meer te professionaliseren en een model van gezinsopvoeding in te voeren.²⁷

In de jaren na de Tweede wereldoorlog steeg de levensstandaard. Mensen leefden langer en het aantal verwaarloosde kinderen begon te dalen. Daarmee begonnen ook de weeshuizen, zoals we die uit de 18^e en 19^e eeuw kennen, te verdwijnen. Hoewel de weeshuizen verdwenen, was er nog altijd vervangende zorg voor kinderen nodig .

3.1. Zorg in het gezin

Voor de kinderen is het enorm belangrijk om in een gezonde omgeving voor wat betreft hun eigen gezin te kunnen opgroeien. Het gezin is een hiërarchisch systeem en een stabiel punt in het leven van alle kinderen. In een ideaal geval is een goed functionerend gezin een grondsteen van hun toekomstige relaties, vormt de persoonlijkheid van het kind en biedt de kinderen een stimulerende omgeving. Het leven is echter niet altijd zo ideaal en door een paar ongunstige omstandigheden kan de goede opvoeding van een kind bedreigd worden. Er zijn verschillende mogelijkheden voor gezinnen die zich in een moeilijke situatie bevinden. De zwaarste ingreep voor de bescherming van het kind is zijn uithuisplaatsing.²⁸

²⁷ BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland p 401

²⁸ InfoNu, Online Bibliotheek. Psychosociale ontwikkeling: de rol van het gezin. [Geciteerd 10-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://mens-en-samenleving.infonu.nl/ouder-en-gezin/81845-psychosociale-ontwikkeling-de-rol-van-het-gezin.html>

3.1.1. Hulpmiddelen voor het voorkomen van de uithuisplaatsing

De uithuisplaatsing dient als de laatste mogelijke oplossing voor de bescherming van de kinderen te zijn. In het Nederland kunnen wij verschillende mechanismen vinden om de uithuisplaatsing van het kind te voorkomen. Al in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden van 2014 kunnen wij enige taken van de gemeenten vinden.²⁹ Om beter hulp aan de betrokken gezinnen te kunnen bieden, zijn de gemeenten echter pas vanaf 1 januari 2015 officieel verplicht om voor de jeugdhulp zorgen. De taken van de gemeenten zijn bijvoorbeeld:

- a) Jeugdhulpaanbieders van goede kwaliteit ter beschikking stellen.
- b) Een beleidsplan voor preventie, ondersteuning ontwikkelen.
- c) Maatregelen voor de aanpak van kindermishandeling nemen.
- d) Samenwerken met andere sectoren – zorg, onderwijs, politie en justitie.
- e) Voorzieningen op het gebied van jeugdhulp verschaffen.
- f) Jeugdhulpbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.
- g) Vertrouwenspersonen voor jeugdigen, hun ouders/pleegouders, die iets met jeugdhulpverleners te maken hebben, verschaffen.

Deze taken van de gemeenten kunnen ook met behulp van verschillende instanties en projecten uitgevoerd worden. Enkele van deze projecten zijn beschreven in de volgende hoofdstukken.³⁰

3.1.1.1. Buurtgezin

De buurtgezinnen is het project dat nu in 25 gemeenten in Nederland loopt. De kern van dit project is de vrijwilligheid. De gezinnen die hulp nodig hebben (vraaggezinnen) worden aan de gezinnen die hulp aanbieden (steungezinnen) gekoppeld. Het vraaggezin vraagt zelf om hulp en het hele proces is op vertrouwen gebouwd.

²⁹ Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. 2014. ISSN 0920 – 2064. Beschikbaar op het internet: <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Jeugdwet-publicatie-Staatsblad-14-3-2014.pdf>

³⁰ Officiële websites van Rijksoverheid. Jeugdhulp bij gemeenten. [Geciteerd 10-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/jeugdhulp-bij-gemeenten>

De tijdsduur en de maat van zulke hulp is alleen maar afhankelijk van de afspraak tussen beide gezinnen. Meestal is deze hulp in de vorm van ondersteuning bij het opvoeden of oppassen van kinderen, uitstapjes maken of als vertrouwenspersoon voor kinderen en ouders dienen.³¹

3.1.1.2. Veilig Thuis

Veilig Thuis is een belangrijke organisatie die helpt om huiselijk geweld en kindermishandeling te bestrijden. Het is belangrijk dat mensen, die huiselijk geweld of mishandeling ondergaan, met iemand kunnen praten. Ze moeten ondersteuning voelen en daarom is het belangrijk dat deze organisatie op het regionale niveau werkt. Zo maken ze de hulp voor mensen meer toegankelijk. De hulp van Veilig Thuis bestaat uit communicatie met de betrokkenen en als het nodig is, sluiten bij deze organisatie ook andere instanties in het proces aan.³²

3.1.1.3. Het kind onder toezicht

Als eerste hulp bij problemen in het gezin wordt door de gemeente lokale hulp aangeboden. Deze hulp is al in de bovenstaande hoofdstukken beschreven en het gezin kan zelf kiezen of het deze hulp wil accepteren. Indien de lokale organisaties niet kunnen helpen of het gezin deze hulp weigert, wordt de Raad voor de Kinderbescherming ingeroepen. De Raad voor de Kinderbescherming zal alle omstandigheden onderzoeken en als de gezonde ontwikkeling van het kind bedreigd zou zijn, kan de Raad een kinderrechter vragen om het kind onder het toezicht van gecertificeerde instellingen te zetten. Daarbij vraagt de kinderrechter ook de mening van de ouders over ondertoezichtstelling en als het kind ouder dan 12 jaar is, wordt ook zijn mening in meegenomen.

Indien er besloten wordt om het kind onder toezicht te stellen, dan krijgt het gezin een gezinsvoogd. De ouders zijn verplicht de hulp van de gezinsvoogd te accepteren. Het grootste voordeel van deze hulp is dat het kind thuis is en de ouders zelf voor hem kunnen zorgen. Hoe lang het kind onder het toezicht blijft, hangt van de kinderrechter af.

³¹ Buurtgezinnen [Geciteerd 10-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.buurtgezinnen.nl/>

³² Veilig Thuis. Officiële website van Rijksoverheid. [Geciteerd 12-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.vooreenveiligthuis.nl/geweld-thuis.php>

De gezinsvoogd wordt altijd maximaal voor één jaar aan het gezin toegewezen. Deze periode mag door de kinderrechter altijd met één jaar verlengd worden, totdat het kind volwassen wordt.

Als de omstandigheden in het gezin weer goed hersteld zijn, beëindigt de kinderrechter het toezicht op het kind en de ouders zijn weer compleet verantwoordelijk voor het opvoeden van hun kind. Indien de omstandigheden niet beter worden of het kind bevindt zich in onmiddellijk gevaar, dan kan de kinderrechter beslissen om het kind uit huis te plaatsen.³³

3.1.1.3.1. Raad voor de Kinderbescherming

Tot één van de belangrijkste kindbeschermingsinstituties in Nederland behoort de Raad voor de Kinderbescherming. Elk kind heeft het recht om in een gezonde omgeving op te groeien en zijn talent volledig te ontwikkelen. Soms is dit recht echter ernstig bedreigd, daarom zorgt de Raad voor de Kinderbescherming voor maatregelen die dit recht garanderen.

De Raad van de Kinderbescherming volgt bij het werk hun eigen strikte kernwaarden. Deze waarden zijn: betrouwbaar, prudent, vasthoudend, zorgvuldig en trots en helpen de onderzoekers het evenwicht te houden en de beste oplossingen te vinden.³⁴

Door middel van het 5 stappenplan bepaalt de onderzoeker wat het probleem bij het kind en zijn gezin is en wat zijn de beste mogelijke oplossingen voor deze situatie. Ten eerste bepaalt de onderzoeker met wie hij moet praten om een compleet beeld van het probleem te krijgen. De volgende stap zijn de gesprekken met de ouders, het kind en eventueel ook met broers en zussen. Indien het nodig is, worden ook gedragsdeskundigen en juridisch deskundigen geroepen. Vervolgens schrijft de onderzoeker een raadsrapport en consulteert het met de ouders van het kind.

³³ Wanneer wordt mijn kind onder toezicht gesteld?. Officiële website van Rijksoverheid. [Geciteerd 12-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdbescherming/vraag-en-antwoord/wanneer-ondertoezichtstelling>

³⁴ Kerntaken en kernwaarden. Officiële website van Raad van de Kinderbescherming. [Geciteerd 6-12-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.kinderbescherming.nl/over-ons/kerntaak-en-kernwaarden>

In het geval dat het kind ernstig bedreigd wordt, contacteert de onderzoeker de nodige instanties om de veiligheid van het kind te verzekeren. De laatste stap is dan de beste mogelijke oplossing in het rapport aan te bieden en het rapport naar alle betrokkenen partijen te versturen.³⁵

3.1.2. Uithuisplaatsing

Er zijn verschillende redenen waarom het kind niet meer bij zijn ouders kan opgroeien. Door het Verdrag inzake de Rechten van het Kind is voor de kinderen hun bescherming gegarandeerd. Dat betekent soms, dat ze uit het huis geplaatst moeten worden als het in hun belang is.

3.1.2.1. Redenen voor uithuisplaatsing van het kind

Natuurlijk zijn er verschillende redenen waarom een kind uit huis moet. Er zijn vijf algemene en dus de meest voorkomende redenen voor uithuisplaatsing. Volgens de websites van de Rijksoverheid zijn dit:

- a) Verwaarlozing of mishandeling van het kind.
- b) Er is te vaak ruzie en te veel misverstanden tussen de ouders of tussen de ouders en het kind.
- c) Het kind gehandicapt is en de zorg voor ouders te zwaar is.
- d) Eén of allebei van ouders ziek zijn.
- e) Het kind is lastig en de zorg voor ouders te zwaar is.³⁶

Er zijn veel meer redenen, die als gevolg de uithuisplaatsing van het kind kunnen hebben. Elk kind en elke situatie is uniek en elk kind en elke situatie heeft iets anders nodig om het op te lossen. Het proces vanaf het verzoek voor de uithuisplaatsing tot zijn echte uitvoering duurt ongeveer drie weken. Na de uithuisplaatsing krijgt het gezin een hulpverlener, die met allebei de kanten communiceert om de beste weg te vinden om alles in het gezin op orde te brengen.

³⁵ Hoe verloopt een onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming? Officiële website van Raad van de Kinderbescherming. [Geciteerd 6-12-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.kinderbescherming.nl/voor-kind-en-ouder/hoe-verloopt-een-raadsonderzoek>

³⁶ Officiële website van Rijksoverheid. Jeugdhulp bij gemeenten. [Geciteerd 11-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/jeugdhulp-bij-gemeenten>

3.2. Gezinshuis

Bij de uithuisplaatsing van het kind zijn er meerdere mogelijkheden voor zijn plaatsing. Als het om een “lastig kind” gaat, wordt hij meestal in een gezinshuis geplaatst. Onder het lastige kind verstaan we kinderen die gedragsproblemen of een handicap hebben. Ze komen vaak uit een gezin met een ingewikkelde achtergrond en hebben meerdere problemen tegelijkertijd. Om het kind in een gezinshuis te plaatsen is er een indicatie van een gemeente of een instelling van een gemeente nodig, bijvoorbeeld een jeugdteam of het Centrum voor Jeugd en Gezin.³⁷

3.2.1. Kenmerken van een gezinshuis

Een belangrijk kenmerk van een gezinshuis is dat het een “normale gezinssituatie” voorstelt. Het is niet een buiten een wijk staand huis met veel kinderen onder een dak. Een gezinshuis is een gewoon huis met meestal twee ouders die voor de kinderen zorgen en staat gewoon in een wijk. Voordelen van zo’n gezinshuis zijn dan, dat het kinderen een stabiele omgeving en professionele aandacht 24 uur per dag en 7 dagen per week aanbiedt.³⁸

3.2.2. Gezinshuisouders

In vergelijking met de pleegouders moet er tenminste een van de ouders in een gezinshuis een professionele opleiding op het gebied van het werk met kinderen hebben. Die ouder zorgt dan fulltime voor de kinderen in zijn huis en de andere kan dan ook een andere baan hebben.³⁹ Voor het oprichten van een gezinshuis hebben de gezinsouders twee mogelijkheden:

1) Gezinsouders gaan voor een jeugdhulpaanbieder werken

De gezinsouders zijn werknemers van een jeugdhulpaanbieder via wie ze ook een salaris krijgen.

³⁷ Wat is een gezinshuis?. Officiële website van Rijksoverheid. [Geciteerd 13-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pleegzorg/vraag-en-antwoord/wat-is-een-gezinshuis>

³⁸ Wat is een gezinshuis?. Officiële website van Rijksoverheid. [Geciteerd 13-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pleegzorg/vraag-en-antwoord/wat-is-een-gezinshuis>

³⁹ Wat is een gezinshuis?. Officiële website van Rijksoverheid. [Geciteerd 13-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pleegzorg/vraag-en-antwoord/wat-is-een-gezinshuis>

2) Gezinsouders worden zelfstandige ondernemers

De gezinsouders worden bij de Kamer van Koophandel als zelfstandige ondernemers ingeschreven. Ze zijn dan zelf voor de administratie verantwoordelijk. De gezinsouders die als ZZP'ers werken hebben de mogelijkheid zelf voor een gemeente te werken of ze kunnen onder een “koepelorganisatie” werken. Deze organisaties zijn meestal commerciële partijen.⁴⁰

Onafhankelijk van de vorm van het werk van de gezinsouders moeten zij, die als professionals werken, altijd in het BIG- register of in het Kwaliteitsregister Jeugd ingeschreven worden. Omdat dit een gewoon beroep voor professionele gezinsouders is, moeten zij steeds een bij- en nascholing volgen en zich aan een beroepscode houden.⁴¹

Ongeacht alle professionele vaardigheden moeten de gezinsouders vele persoonlijke waarden hebben. Overal waar men informatie over de gezinsouders zoekt, staat geschreven dat de gezinsouders “*stevig in hun schoenen moeten staan*”. Dit geldt natuurlijk ook voor pleegouders, eigen ouders van de kinderen, eigenlijk voor iedereen die zich bezighoudt met het opvoeden van een kind. Verder moet een gezinsouder evenwicht in zijn leven hebben. Alle vormen van zorg voor kinderen zijn meestal 24 uur per dag en 7 dagen per week, dat betekent dat de ouders meestal niet echt vrije tijd voor zichzelf hebben. De gezinsouders moeten ook heel flexibel zijn. De situatie rond de kinderen, die in een gezinshuis wonen, kan elke dag veranderen.⁴²

⁴⁰ Hoe word ik gezinshuisouder?. Officiële website van Rijksoverheid. [Geciteerd 13-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pleegzorg/vraag-en-antwoord/hoe-word-ik-gezinshuisouder>

⁴¹ Hoe word ik gezinshuisouder?. Officiële website van Rijksoverheid. [Geciteerd 13-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pleegzorg/vraag-en-antwoord/hoe-word-ik-gezinshuisouder>

⁴² Gezinshuis starten. [Geciteerd 15-3-2018] Beschikbaar op internet: <https://www.gezinshuis.com/gezinshuis-starten>

3.3. Voogdij

Bij de geboorte van het kind krijgen de biologische ouders het gezag over het kind. Als we over de voogdij praten, dan heeft iemand anders dan de biologische ouders het gezag over het kind. Er zijn twee verschillende manieren hoe iemand de voogdij kan krijgen.

- Ten eerste kunnen de ouders van het kind iemand aanwijzen , die na hun overlijden verder voor het kind zal zorgen. Dit kunnen ze door middel van een testament of bij de notaris doen.
- Ten tweede kan de voogdij door een rechtbank bepaald worden.

Als iemand het voogdijschap uitvoert, is hij voor het kind - net als de biologische ouders van het kind- verantwoordelijk.⁴³

⁴³ Hoe krijg ik de voogdij over een kind? Officiële website van Rijksoverheid [Geciteerd 15-3-2018]
Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ouderlijk-gezag/vraag-en-antwoord/hoe-krijg-ik-de-voogdij-over-een-kind>

3.4. Adoptie

Een op zichzelf staand deel van de zorg voor een kind is adoptie. Bij de adoptie ontstaat een gezinsverband tussen het kind en de adoptiefouders. In alle vormen van de zorg moet het belang van het kind gediend worden. Een kind kan alleen maar in het geval geadopteerd worden, zolang er niets van zijn biologische ouders te wachten is. De voorwaarden voor de adoptie zijn:

- De adoptiefouders geen grootouders van het kind mogen zijn.
- De adoptiefouders zijn tenminste 18 jaar ouder dan het kind.
- De biologische ouders van het kind geen gezag over het kind meer uitvoeren.
- Het kind moet op de dag van het verzoek voor adoptie minderjarig zijn.

Als het kind ouder dan 12 jaar is, wordt hij gevraagd om zijn mening over de adoptie . Bij de kinderen die jonger dan 12 jaar zijn kan dit gedaan worden, het is echter geen voorwaarde. ⁴⁴

⁴⁴ Ministerie van Veiligheid en Justitie. 2017. Informatieblad - Adoptie van een kind in Nederland. [Geciteerd 15-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2011/12/15/adoptie-van-een-kind-in-nederland>

4. Pleegzorg in Nederland

4.1. Vormen van pleegzorg in Nederland

4.1.1. Netwerkpleegzorg

Als een kind zonder enige gedrags- of gezondheidsproblemen uit zijn gezin geplaatst wordt, worden er altijd mogelijkheden voor zijn plaatsing in de buurt gezocht. Dit kennen wij onder de term **Netwerkpleegzorg** en dat betekent dat er eerst in de familie een plaats gezocht wordt. Deze situatie heeft een grote positieve invloed op de psyché van het kind:

- a) In de chaotische situatie wanneer het kind uit het huis moet, wordt het makkelijker om naar een plaats te gaan, die het kind ook al ene beetje kent.
- b) Dankzij de pleegouders uit de omgeving van het kind kunnen de kinderen ook na uithuisplaatsing naar dezelfde school gaan en hun eigen vrienden behouden.
- c) Omdat de pleegouders vaak ook vrienden van de ouders van het kind zijn, wordt ook het contact tussen het kind en de ouders intensiever.
- d) Pleegouders en het kind kennen elkaar vaak al wat langere tijd en daardoor voelt het kind zich bij de pleegouders vertrouwd.
- e) Als de pleegouders in de omgeving van het kind gezocht worden, is er een grote kans dat ze ook een vergelijkbare culturele achtergrond zullen hebben.

Naast alle deze voordelen zijn er ook enige nadelen. Vooraf aan de plaatsing van het kind binnen zijn netwerk moet er een goede analyse van de omstandigheden gedaan worden. Tijdens de plaatsing van het kind in zijn netwerk speelt de frequentie van het contact met de biologische ouders een grote rol. Aan de ene kant kan het contact meer frequent zijn wat voor een grotere spanning in de hele situatie kan zorgen. Aan de kant kunnen de ouders het gevoel hebben dat het kind zich beter bij de pleegouders voelt en het contact wordt daardoor minder.

Een bijzonder deel van de netwerkpleegzorg zijn **pleeggrootouders**. De grootouders zijn de mensen die het meest aan de kinderen verbonden zijn. Ze hebben meestal een overzicht van het leven van hun kleinkinderen en daarom zijn ze vaak de beste kandidaten voor de zorg voor kinderen. Deze situatie kan echter enige nadelen hebben. De zorg voor een eigen kleinkind kan tot een gevoel van schaamte en wroeging leiden. De pleeggrootouders vragen zich af waar ze het bij hun eigen kinderen fout hebben gedaan. Om de pleegzorg voor pleeggrootouders beetje makkelijker te maken zijn er veel stichtingen opgericht. Een van de beroemdste is stichting Belangenbehartiging Pleeggrootouders Nederland, waar de pleegouders nuttige informatie en steun kunnen vinden.⁴⁵

4.1.2. Pleegzorg in gedwongen kader en pleegoudervoogdij

Er zijn verschillende instanties die over de toekomst van het kind tot zijn achttiende jaar kunnen beslissen. Op de eerste plaats zijn dat ouders. Tenzij de ouders van het kind in staat zijn om hun verantwoordelijkheid volledig uit te voeren, wordt deze taak door anderen overnemen. Tijdens de **pleegzorg in gedwongen kader** wordt de voogdij door de gecertificeerde instellingen uitgevoerd. Het gezag van de ouders over hun kind kan beperkt of helemaal ontnomen worden. Het kind wordt in een pleeggezin geplaatst en er wordt dan een pleegcontract tussen de pleegouders en pleegzorgaanbieders gesloten.

In tegenstelling tot de pleegzorg in gedwongen kader staat de **pleegoudervoogdij**. De pleegouders kunnen ook de voogdij over hun pleegkind overnemen. Dit gebeurt bijvoorbeeld als duidelijk wordt, dat het pleegkind een langere tijd bij de pleegouders blijft. In dat geval hebben de pleegouders gezag en opvoedingsverantwoordelijkheid over hun pleegkind.

⁴⁵ Netwerkpleegzorg en pleeggrootouders. [Geciteerd 20-3-2018] Beschikbaar op het internet: <http://enver-pleegzorg.nl/kenniscentrum/opvoeding-en-ontwikkeling/thema-netwerkpleegzorg-en-pleeggrootouders/>

4.1.3.Crisispleegzorg

Soms escaleert de situatie in het gezin zo dat het kind direct uit huis moet. Er is dan vaak ook geen tijd om een kennismaking tussen de pleegouders en pleegkinderen te creëren. Een **crisispleeggezin** kan voor de kinderen ook een pleeggezin zijn, bij wie ze al een tijdje gelogeed hebben.⁴⁶ De kinderen kunnen vier weken in deze vorm van zorg doorbrengen. Deze periode kan drie keer verlengd worden maar in principe zou het al na korte tijd duidelijk moeten zijn, wat er met de kinderen moet gebeuren.⁴⁷

4.1.3.1. Pleegzorg volgens tijdsduur

Het belang van het kind staat centraal. Afhankelijk daarvan wordt ook de duur van de plaatsing in een pleeggezin bepaald. Hoe, dat is in het hoofdstuk hiervoor beschreven, in een crisispleeggezin kan het kind maximaal twaalf weken blijven. Buiten deze termijn kunnen de kinderen voor een **kortere tijd** in een pleeggezin geplaatst worden. Dat betekent dat de kinderen voor een beperkte tijd, bijvoorbeeld voor een weekeindje of voor een vakantie uit huis zijn. Dit kan de ouders tijd geven om hun problemen op te lossen zonder dat het kind voor een langere tijd uit huis moet. Als de problemen in het gezin ernstiger zijn, is het niet precies te bepalen hoe lang het kind bij een pleeggezin moet blijven. Dit is dan een oplossing voor een **langere tijd**, maximaal totdat het kind achttien wordt.⁴⁸

4.1.4.Informele pleegzorg en Vrijwillige pleegzorg

Deze twee vormen zijn op basis van vrijwilligheid van allebei de kanten opgebouwd. Over de **informele pleegzorg** praten we als er tussen de ouders en pleegouders een afspraak is, zonder een contract of een tussenkomst van andere instellingen. Als informele pleegzorg kan bijvoorbeeld ook het oppassen op het kind na school door de burens gezien worden.

⁴⁶ Vormen van pleegzorg. [Geciteerd 17-3-2018] Beschikbaar op het internet <https://www.spirit.nl/ikbenpleegouder/vormen-van-pleegzorg/crisispleegzorg/>

⁴⁷ Crisispleegzorg. [Geciteerd 17-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://kenterjeugdhulp.nl/hulp-bij/pleegzorg/crisispleegzorg-2/>

⁴⁸ Vormen van pleegzorg. [Geciteerd 20-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.spirit.nl/ikbenpleegouder/vormen-van-pleegzorg/langdurige-pleegzorg/>

Bij de pleegzorg als zodanig denkt men meestal aan een niet helemaal vrijwillige uithuisplaatsing van het kind. Aan de andere kant bij de **vrijwillige pleegzorg** beslissen de ouders van het kind zelf om het kind in een pleeggezin te plaatsen. De ouders van het kind blijven dan steeds verantwoordelijk voor de beslissingen over het kind maar de dagelijkse zorg ligt bij de pleegouders. Het verschil met de informele zorg is dat bij de vrijwillige pleegzorg een pleegcontract ondertekend wordt.⁴⁹

4.1.5. Therapeutische pleegzorg

Deze pleegzorg is primair bedoeld voor kinderen die gedrags-, ontwikkelings-, angst- of stemmingsstoornissen hebben. Cora Bartelink (2013) beschrijft in haar document “Uithuisplaatsing: Wat werkt?” de therapeutische zorg als een goede mogelijkheid voor het opvoeden van kinderen die een positief effect op hun toekomstige ontwikkeling heeft. Volgens verschillende onderzoeken die Cora noemt, heeft de therapeutische pleegzorg een goede invloed ook op het gebied van betere sociale vaardigheden en de kinderen hebben ook een grotere kans op een stabiele plaatsing. De leeftijd van het kind beïnvloedt hoe het zich aan de nieuwe situatie aanpast. Hoe jonger het kind is, hoe beter het kind aan het pleeggezin kan wennen. Het succes van de therapeutische zorg wordt ook beïnvloed door de mate waarin de pleegouders betrokken worden in de ambulante behandeling van de kinderen.

Over de therapeutische pleegzorg praten wij in het geval van niet ernstige psychische of gedragsproblemen of verschillende beperkingen van het kind. Voor deze kinderen is dan meer een residentiële hulp of de hulp in de vorm van een gezinshuis geschikt.⁵⁰

⁴⁹ Factsheet Overzicht financiële regelingen Pleegzorg. 2016. Beschikbaar op het internet: https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/201504_factsheet_financiele_stromen_def.pdf

⁵⁰ BARTELINK, Cora.:2013. Uithuisplaatsing: wat werkt? [Geciteerd 21-3-2018] Beschikbaar op het internet: [https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/\(311053\)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf](https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/(311053)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf)

4.2. Pleegvergoeding

De pleegouders die voor een pleegkind zorgen hebben recht op een maandelijkse basis pleegvergoeding. Die wordt jaarlijks door de rijksoverheid beoordeeld en de pleegouders kunnen de beoordeling in de Regeling Pleegvergoeding vinden. Hoe groot de vergoeding wordt, is op basis van de leeftijd van het kind bepaald.

	Overzicht van pleegvergoeding				
	Bedrag per maand				
	2014	2015	2016	2017	2018
0 t/m 8 jaar	532 €	537 €	543 €	543 €	550 €
9 t/m 11 jaar	538 €	543 €	549 €	549 €	556 €
12 t/m 15 jaar	586 €	591 €	598 €	598 €	606 €
16 t/m 17 jaar	647 €	653 €	660 €	660 €	669 €
18 t/m 20 jaar	654 €	660 €	667 €	667 €	676 €

Tabel 1 Overzicht van pleegvergoeding in Nederland⁵¹

In de bovenstaande tabel zien we een overzicht van de basisvergoeding voor pleegouders. Deze basisvergoeding dient de kosten van de pleegouders voor de zorg van het kind zoals voeding, inrichting, verwarming, wassen, zak- en kledinggeld, maar ook sport en andere maatschappelijke activiteiten en alles wat er nodig is, te vergoeden. Hoewel we in tabel 1 het overzicht van de maandelijkse pleegvergoeding zien, wordt er voor de pleegouders voor elke nacht dat het pleegkind in hun gezin blijft, afgerekend. Deze vergoeding is voor die pleegouders bedoeld, bij wie de pleegkinderen de hele tijd blijven.

De pleegouders, die gedeeltelijke pleegzorg aanbieden, krijgen dan de basisvergoeding voor elke dag, die de pleegkinderen onder hun dak verblijven.

⁵¹ Pleegvergoeding 2017 en 2018 (pleegzorgvergoeding). [Geciteerd op 25-3-2018] Beschikbaar op het internet: <https://financieel.infonu.nl/geld/129605-pleegvergoeding-2017-en-2018-pleegzorgvergoeding.html>

4.3. Invloed van het pleegouderschap op een kind

Om de invloed van het pleegouderschap op een kind te kunnen beschrijven, moeten we eerst de invloed van de uithuisplaatsing kennen.

Ten eerste is hier de kant van veiligheid. Het is van groot belang voor de kinderen, die uit een onveilige thuissituatie komen, om een veilig en stabiel gezin te vinden.

Daarmee hangt ook het tweede punt van de invloed van de pleegouders samen. Namelijk als we praten over het welzijn en de ontwikkeling van het kind bij de pleegouders. Uit een onderzoek van Oswald, Heil en Goldbeck (2010) werd het duidelijk dat de meeste kinderen, die in een pleegzorg geplaatst worden vaak verschillende vormen van mishandeling hebben ondergaan. Deze mishandeling en onzekerheid van het kind in combinatie met zijn toekomst, duur van de plaatsing en verschillende andere redenen hebben invloed op de psyché en de ontwikkeling van het kind.⁵²

Een volgendaspect van de uithuisplaatsing is de invloed op de emotionele kant en het gedrag van de kinderen. Berger, Bruch, Johnson en Rubin hebben een onderzoek op het gebied een verband tussen de uithuisplaatsing en het ontstaan van emotionele en gedragsproblemen bij kinderen. In dit langdurig onderzoek werden 2453 kinderen in de leeftijd tussen 4 en 17 jaar betrokken. Uit dit onderzoek kunnen wij concluderen dat de uithuisplaatsing weinig positieve effecten op de uithuisgeplaatste kinderen heeft.⁵³

Op basis van het boven beschreven onderzoek kunnen wij vaststellen dat de psychische en emotionele problemen echter hun bron elders hebben. Hierbij moeten wij naar de redenen van de uithuisplaatsing kijken. Deze hypothese ondersteunen Mennen, Brensilver en Trickett (2010) in hun onderzoek over de kinderen die kindermishandeling ondergaan, over kinderen die geen kindermishandeling hebben ervaren en het verband van de plaats waar de kinderen opgroeien. Op basis van hun onderzoek kunnen wij zeggen dat de kinderen, die kindermishandeling ervaren hebben en vervolgens thuis bleven wonen, net zo veel psychische aandoeningen hebben gehad als de kinderen die daarna onder pleegzorg werden geplaatst.

⁵² OSWALD S. H., HEIL K., GOLDBECK L.: 2010. History of maltreatment and mental health problems in foster children: A review of literature. *Journal of pediatric Psychology*, p. 462-472

⁵³ BERGER L. M., BRUCH S.K., JOHNSON E.I., JAMES S., RUBIN D.: 2009. estimating the “impact” of out-of-home placement on child well-being: Approaching the problem of selection bias. *Child Development*

De belangrijkste conclusie van dit onderzoek is dat de mishandelde en verwaarloosde kinderen professionele hulp nodig hebben ongeacht waar ze geplaatst worden.⁵⁴

Cora Bartelink (2013) beschrijft in haar document over uithuisplaatsing de vier meest voorkomende redenen waarom uithuisplaatsing lastig en vaak niet succesvol wordt. In het algemeen kunnen wij zeggen dat achter die minder succesvolle uithuisplaatsingen juist de boven beschreven problemen van kinderen staan. Naast de gezondheidsproblemen, psychische en gedragsproblemen of mishandeling kan echter ook het groot aantal hulpverleners als nadeel gezien worden. Hoe meer mensen, die in het proces van uithuisplaatsing betrokken zijn, hoe onoverzichtelijk het voor het kind wordt.⁵⁵

Met alle deze problemen komen de kinderen in aanraking bij uithuisplaatsing, dat betekent dat alle deze problemen ook met de kinderen naar de pleeggezinnen meekomen. Het is dan ook erg belangrijk dat de pleegouders weten wat ze kunnen verwachten en hoe ze op bepaalde problemen moeten reageren. Dankzij de bovenstaande onderzoeken weten we ongeveer wat voor invloed de uithuisplaatsing op een kind heeft en daaruit kunnen wij ook de invloed van het pleegouderschap en van het voorbeeld van een gewoon gezin afleiden.

Op dit gebied heeft Fernanderz in de jaren 2008 en 2009 een onderzoek gedaan. Zij onderzocht op basis van een longitudinaal onderzoek hoe een langdurige plaatsing in een pleeggezin de emotionele kant en het gedrag van de kinderen beïnvloedt. In dit onderzoek werd ook de binding met de pleeggezinnen en het contact met het gezin van het kind in acht genomen. De onderzoeksgroep bestond uit 59 kinderen, die langdurig in een pleeggezing geplaatst werden en een controlegroep, die uit hun klasgenoten met dezelfde leeftijd en geslacht bestond.

Bij de eerste meting bleken de kinderen in de pleeggezinnen meer problemen te hebben dan de kinderen in de controlegroep. Bij de tweede meting werd dit verschil echter aanzienlijk kleiner dan bij de vorige meting.

⁵⁴ MENEN F.E., BRENSILVER M., TRICKETT P.K.: 2010. Do maltreated children who remain at home function better than those who are placed?. *Children and Youth Service Review*, 32(12), 1675-1682

⁵⁵ BARTELINK, Cora.:2013. Uithuisplaatsing: wat werkt? [Geciteerd 27-3-2018] Beschikbaar op het internet: [https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/\(311053\)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf](https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/(311053)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf)

De kinderen die niet uit huis geplaatst werden hadden net zo veel problemen als de kinderen uit een langdurige plaatsing bij een pleeggezin. Vanuit deze resultaten wordt het duidelijk dat de duur van plaatsing bij een pleeggezin een grote rol bij de problemen van de kinderen speelt. In het geval dat de kinderen een langere tijd bij een pleeggezin geplaatst zijn, kunnen ze een vertrouwelijke relatie opbouwen wat een stabiele omgeving voor het kind creëert. Deze stabiliteit beïnvloedt dan de psychische en emotionele kant van de kinderen.

Een belangrijk aspect bij de uithuisplaatsing is ook de leeftijd van de kinderen. Aan de resultaten van het onderzoek van Elisabeth Fernandez kunnen wij zien, dat de kinderen die op een hogere leeftijd uit het huis geplaatst werden een hoger risico op emotionele en gedragsproblemen hadden. Verder hadden deze kinderen ook grotere problemen met het opbouwen van een relatie met het pleeggezin, liepen ze een grotere risico op weglopen; hun gezondheidstoestand was slechter en hun hulpverlener was vaak minder tevreden met de plaatsing. Hoe jonger het kind is bij de uithuisplaatsing hoe makkelijker hij zich aan de nieuwe situatie kan aanpassen.

Het onderzoek laat ons ook het belang zien van participatie van de pleegvaders in de opvoeding. De kinderen van de pleeggezinnen, waar ook de pleegvader bij de opvoeding van het pleegkind betrokken wordt, kunnen een betere relatie met heel pleeggezin opbouwen. Aan de andere kant heeft en frequent contact met de biologische moeder als gevolg een minder goede binding met het pleeggezin. Het kind heeft een innerlijke strijd van loyaliteit met biologische ouders en pleegouders.⁵⁶

Er zijn ook andere onderzoeken gedaan op verschillende gebieden en op verschillende aspecten van de plaatsing in een pleeggezin. De resultaten zijn tegenstrijdig, sommige onderzoeken zien positieve effecten, sommige neutrale en sommige negatieve effecten op de emotionele en psychische kant van het kind bij uithuisplaatsing. In het algemeen kunnen wij zeggen dat elk kind uniek is en andere behoeften heeft. Emotionele en gedragsproblemen veroorzaakt door mishandeling, verwaarlozing of zelfs door uithuisplaatsing verdwijnen niet vanzelf. Daarom is erg belangrijk dat de pleegouders goed op deze behoeften voorbereid zijn.

⁵⁶ FERNANDEZ, Elisabeth: 2008. Unravelling emotional, behavioural and educational outcomes in a longitudinal study of children in foster-care. *British Journal of Social Work*, 38(7), 1283-1301
FERNANDEZ, Elisabeth: 2009. Children's wellbeing in care: Evidence from a longitudinal study of outcomes. *Children and Youth Services Review*, 31(10), 1092-1100

4.4. Problemen in het pleegouderschap

Naast de bovenstaande problemen en de invloed van het pleegouderschap op de kinderen is het wel belangrijk ook de meest voorkomende problemen te bespreken. Deze problemen vinden hun oorsprong in de verwachtingen en vorige ervaringen.

In alle pleeggezinnen hebben de pleegouders en hun kinderen een idee over het kind dat naar hun gezin zou komen, over de gang van de hele situatie en ook over de relaties die na aankomst van het kind direct zouden kunnen ontstaan.

Ten eerste is het belangrijk aan het sociale karakter van het ontstaan van het pleeggezin te denken. Het kind komt naar een gezin met wie hij geen geschiedenis heeft. Dit feit beïnvloedt het proces van de adaptatie. Bij het nemen van de pleegkinderen in het gezin is erg belangrijk dat alle betrokkenen geduldig zijn.

Ten tweede kunnen als bron van sommige problemen de vorige ervaringen van de pleegouders en de pleegkinderen zijn. Veel van de pleegouders besluiten tot het pleegouderschap omdat ze geen eigen kinderen kunnen krijgen. Dit verdriet kan tot hoge verwachtingen over het kind of zichzelf leiden. Deze situatie kan dan leiden tot een slecht gevoel bij de pleegouders leiden, dat ze hun rol niet als ouder niet goed kunnen spelen. De pleegkinderen hebben vaak negatieve ervaringen vanuit hun eigen biologische gezinnen of de kindertehuizen. Met dit idee komen ze naar het pleeggezin en daar verwachten ze dezelfde situatie. Het is wel belangrijk met alle partijen vooraf aan de plaatsing duidelijk te praten om deze situatie en mogelijke problemen te voorkomen.⁵⁷

⁵⁷ BROZMANOVA GREGOROVA, A., BELKOVA, V., HUDECOVA, A., ŠOLCOVA, J., ŽILINČIKOVA, D.:2013. Mladí Ľdia v náhradných rodinách. Záverečná správa výskumu. Banská Bystrica . p. 10-11

4.5. Voorwaarden voor het pleegouderschap

“Rijk of arm, samenwonend of alleen, hetero of homo, iedereen kan in principe pleegouder worden. Wat telt is dat je een kind structuur, warmte en veiligheid kan bieden.
“⁵⁸

Met deze woorden wordt iedereen op de websites van de Pleegzorg Nederland verwelkomd. Deze woorden beelden mooi het principe van de zorg voor kinderen uit. Het principe dat iedereen met een open hart een dak voor kinderen, die dat nodig hebben, kan aanbieden. Toch zijn er ook enige voorwaarden aan waaraan de de toekomstige pleegouders moeten voldoen :

- Minimale leeftijd van de pleegouders is 21 jaar.
- Pleegouder moet een stabiele leefsituatie aan de kinderen kunnen bieden.
- De pleegouder krijgt een verklaring van geen bezwaar van de Raad voor de Kinderbescherming (elke pleegorganisatie vraagt deze verklaring na de toestemming aan)⁵⁹.
- Pleegouder heeft een gezondheidsverklaring.
- Pleegouder dient aan het voorbereidingsprogramma voor aspirant pleegouders deel te nemen.⁶⁰

Het proces om een pleegouder te worden bestaat uit zes stappen:

1) Aanvragen van het informatiepakket

Dit is een deel van de goede voorbereiding voor het pleegouderschap. In het informatiepakket kunnen de mensen die het pleegouderschap overwegen nuttige informatie, achtergrondverhalen, interviews en weetjes vinden. In het informatiepakket vinden de aspiranten voor het pleegouderschap ook meer informatie over een voorlichtingsavond van de pleegorganisatie in de buurt.

⁵⁸ ZO WORD JE PLEEGOUDE. [Geciteerd 30-3-2018] Beschikbaar op het internet:
<https://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/zo-word-je-pleegouder/>

⁵⁹ ZO WORD JE PLEEGOUDE. [Geciteerd 30-3-2018] Beschikbaar op het internet:
<https://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/zo-word-je-pleegouder/>

⁶⁰ Pleegzorg. [Geciteerd 30-3-2018] Beschikbaar op het internet:
<http://www.flexusjeugdplein.nl/pleegouder-woorden>

2) De voorlichtingsavond

Tijdens de introductieavond krijgen de potentiële pleegouders meer informatie over het pleegouderschap. Wat het voor hen betekent om een ander kind thuis te hebben, wat hun mogelijkheden zijn en ook welke hulp zij kunnen verwachten bij het opvoeden van het pleegkind. Als ze eigen vragen hebben is dit de juiste plaats waar die vragen beantwoord kunnen worden.

3) Introductieprogramma

Na de tweede stap kunnen de ouders zich bij een introductieprogramma in de buurt aanmelden. Dit programma volgen de ouders samen in een groep van andere ouders. Naast de groepsontmoetingen vinden er ook enkele persoonlijke gesprekken bij de ouders thuis plaats. Door deze gesprekken krijgen de ouders een beeld of ze echt pleegouders willen worden. Deze gesprekken zijn nuttig ook voor de pleegzorginstellingen, die kunnen bepalen of u voor een pleegouder geschikt bent. Bij deze inschatting volgt de pleegzorginstelling 6 criteria.

4) Beslissing

Na alle deze stappen in de procedure komt de beslissing zelf. Als de ouders alle vorige stappen gezet hebben, is het tijd om de beslissing te nemen of zij echt pleegouders willen worden. Indien het antwoord ja is, worden ze in een pleegzorginstelling ingeschreven.

5) Wachten

De laatste stap is dan alleen maar wachten of de pleegouders voor een pleegkind geschikt zijn. Tijdens het hele proces wordt gemeld dat de juiste pleegouders voor een pleegkind gezocht worden en niet omgekeerd. De prioriteit ligt bij het welzijn van het pleegkind.

Tijdens de derde stap worden de ouders volgens 6 criteria beoordeeld of zij voor het pleegouderschap geschikt zijn. De volgende criteria zijn:

a) Openheid en duidelijkheid in het contact

Pleegouders moeten goede relaties in hun eigen gezin en omgeving hebben. Daarnaast moeten ze ook goede relaties met de biologische ouders van het pleegkind kunnen onderhouden. Met de openheid wordt dan ook bedoeld dat de pleegouders nooit kunnen weten welk kind naar hun huis komt. Daarom moeten ze wel tolerant zijn voor andersdenkende mensen, cultuur of waarden .

b) Samenwerken als team en het delen van ouderschap

Bij het opvoeden van het pleegkind nemen de pleegouders in hun gezin niet alleen het kind maar ook zijn hele gezin. De biologische ouders willen ook weten van er met hun kind gebeurt. Soms delen de kinderen alles met hun biologische ouders, soms worden de biologische ouders via hulpverleners of direct aan de opvoeding toegevoegd.

c) Pleegouders helpen kinderen de situatie beter begrijpen

Vaak gebeurt het dat de kinderen bij uithuisplaatsing denken, dat het hun fout was. De pleegouders zijn hier dan om hen te laten zien, dat ze niets slechts gedaan hebben. Daarnaast kunnen de pleegouders ook bij het overwinnen van een loyaliteitscrisis helpen. Zij kunnen de kinderen geduldig en duidelijk uitleggen waar het kind vandaan komt en welke rol de pleegouders in hun leven spelen.

d) Pleegouders helpen het gedrag van kinderen te veranderen zonder hen pijn te doen

Kinderen die uit huis geplaatst zijn proberen met alle middelen de aandacht van hun pleegouders te trekken. Volgens de webpagina over pleegouderschap in Nederland verwachten de mishandelde of misbruikte kinderen dat vaak geslagen worden de enige vorm van aandacht is, die ze van hun ouders kunnen krijgen. Op basis van hun vorige ervaringen verwachten ze dat ook na de uithuisplaatsing ook van hun pleegouders. Natuurlijk is het aan de pleegouders om bij de kinderen deze ideeën te veranderen en hen met liefde op te voeden.

e) Inschatten van de invloed van pleegouderschap op het pleeggezin

Het is belangrijk om te weten hoe de omgeving van het pleeggezin op het pleegkind zal reageren. Tijdens de persoonlijke gesprekken worden de pleegouders gevraagd om in te schatten welke reacties hun gezin en omgeving op het pleegkind zouden kunnen hebben. Verder is het belangrijk dat de pleegouders inzicht hebben in de financiële impact van het pleegouderschap.

f) Veiligheid

Het laatste en waarschijnlijk het belangrijkste punt van het pleegouderschap is de veiligheid. Kinderen die uit het huis geplaatst worden, hebben een stabiele en veilige omgeving nodig om zich in de juiste richting te kunnen ontwikkelen.⁶¹

⁶¹ Zo word je pleegouder. [Geciteerd 5-4-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/zo-word-je-pleegouder/>

4.6. Motivatie voor pleegouderschap en de gang van zaken in bepaalde pleeggezinnen in Nederland

In het praktische deel van deze scriptie werden de motivatie en ervaringen van de pleegouders op basis van persoonlijke gesprekken en e-mailcommunicatie geanalyseerd. In dit deel werden echter geen grafieken en diagrammen gemaakt want elk verhaal is uniek en kan nooit in een tabel ingepast worden. Alle pleeggezinnen, pleegkinderen, hulpverleners en biologische ouders kunnen op dezelfde situatie een ander oogpunt hebben en daarom moet er in de beoordeling van deze situaties hun individualiteit in acht genomen worden. De vragenlijst gebruikt zowel bij de communicatie met de pleegouders via e-mails als bij de persoonlijke gesprekken kan in de bijlage van deze scriptie op pagina 83 gevonden worden.

In het algemeen kunnen we zeggen dat de pleegouders gewend zijn om over hun pleegouderschap te praten en met anderen hun persoonlijke ervaringen met het werk met de kinderen te delen. Soms zijn ze bereid zelfs de moeilijkste momenten van hun leven met anderen te delen en op deze manier ook andere pleegouderschap in hun situaties te helpen. Verder zijn ze niet bang om hulp te vragen, als het gezin in problemen komt. In alle gezinnen, die geïnterviewd zijn, is heel opvallend hoe ze zelf, maar ook hun brede omgeving, het pleegouderschap en hun eigen inzet in het leven van een pleegkind waardevol vinden.

Voor ons onderzoek werden negen interviews gehouden en tijdens dit onderzoek kwam heel vaak naar voren dat de pleegouders op jonge leeftijd met het pleegouderschap waren begonnen. Vijf van onze pleeggezinnen zijn kort na hun huwelijk met het pleegouderschap in contact gekomen. De motivatie bij deze gezinnen was de wens om zo snel mogelijk hun gezin vorm te geven. Toen dit echter niet lukte, overwogen sommige gezinnen adoptie. De reden waarom ze uiteindelijk voor het pleegouderschap hebben besloten was, dat de adoptie heel veel geld en tijd kost. Een pleegmoeder heeft dat bij het gesprek mooi beschreven, ze zei, dat ze geen kind wilde kopen. Zij heeft met haar echtgenoot een liefdevol huishouden opgebouwd, waar ze een kind wilden ontvangen. Maar toen het systeem naar hun mening tegen hun begon te werken, hebben ze voor het pleegouderschap besloten. Deze reden kunnen wij dan ook bij vier andere gezinnen van ons onderzoek zien.

Andere redenen zijn dan, dat de pleegouders iets aan de maatschappij willen bijdragen. Een heel goed voorbeeld hiervoor is het gezin, waarin de pleegmoeder als een lerares op een speciale basisschool werkte. Toen ze daar voor het eerst in contact met pleegkinderen kwam, ontdekte ze dat dit waardevol werk is met een grote invloed op de ontwikkeling van de kinderen. Zij zelf zegt, dat als men zo veel goeds en positiefs ziet, men daar ook direct aan wil deelnemen en dit zelf wil ervaren.

Op basis van ons onderzoek schijnt de school een goede bemiddelaar tussen de gezinnen en de pleegkinderen te zijn. Ook andere pleeggezinnen kwamen in contact met het pleegouderschap op school. Hun biologische kinderen zaten met pleegkinderen in een klas en toen de ouders de andere pleegouders hebben leren kennen, hebben ze dit grote potentieel erin gezien. De pleegouders hebben dit als een mogelijkheid gezien, om in de wereld waar zo veel dingen misgaan, toch iets goeds te kunnen doen.

Een van de eerste vragen in het onderzoek was, hoe de pleegouders voor het eerst in contact met het pleegouderschap gekomen zijn. De meeste gezinnen die eerst adoptie overwogen hebben, waren toen al in contact met andere maatschappelijk werkers die hun dan waardevolle informatie gegeven hebben. Een belangrijke rol in het eerste contact met het pleegouderschap speelt ook de omgeving. Bijna alle pleegouders hadden al in het begin van hun werk iemand in de buurt, die op dit gebied bezig was en hun praktische informatie kon geven.

Wat alle pleeggezinnen gemeen hebben is, dat hun directe omgeving een belangrijke rol in deze situatie speelt. Zonder de steun van de familie zou het bijna onmogelijk zijn om een kind in huis te nemen. Verder is het dan ook belangrijk om aan een goed netwerk met andere pleegouders en hulpverleners te bouwen. Als de pleegouders met het pleegzorg beginnen, verschijnen vaak complicaties waar ze geen rekening mee gehouden hebben. Hierbij kunnen al meer ervaren pleegouders helpen en samen kunnen zij de situatie oplossen. Daarom vinden de pleegouders het ook heel belangrijk om goede communicatie met de hulpverleners te houden.

De belangrijkste rol van de pleegouders in het leven van de pleegkinderen is om deze kinderen een liefdevolle omgeving te geven, waarin ze zich gezond ontwikkelen kunnen en aan de dagelijkse gang van het huishouden deelnemen. Daarom was ook een van de vragen gewijd aan dit thema. Hierbij werd bevestigd, dat het systeem goed werkt en de pleegouders hun werk met hun hart doen.

In alle gezinnen nemen de pleegkinderen een deel aan de dagelijkse huishoudelijke taken. Natuurlijk nemen ze dan ook deel aan de meer aangename dingen zoals bezoek aan familie van het gezin en gezinsuitjes. Het is echter afhankelijk welke vorm van de pleegzorg de pleegouders met pleegkinderen hebben. Bij sommige gezinnen van ons onderzoek logeren de kinderen alleen maar tijdens de weekeinden. In deze situatie is het moeilijk de pleegkinderen echt in het alledaagse leven te betrekken. Deze kinderen hebben minder het gevoel van een vast gezin.

Dit is nauw verbonden aan de problemen die de pleeggezinnen vaak hebben. Die problemen die bij de interviews besproken waren. Deze kunnen we in vier groepen verdelen.

Ten eerste vinden de pleegouders de communicatie met de biologische ouders heel vaak heel lastig. Het wordt soms lastig de biologische ouders uit te leggen, dat het goed voor hen en hun kinderen is en dat dit eigenlijk een mogelijkheid is om hun zaken op orde te brengen en dan de kinderen terug te krijgen. In deze gevallen vechten vaak de biologische ouders tegen de pleegouders en deze frustratie en inspanning leidt tot een psychische druk op kinderen. Bij dit soort communicatie en handelen, moet ook een hulpverlener geroepen worden. Alle gezinnen hebben tenminste een keer in de pleegzorg met deze situatie te maken gehad.

Het tweede probleem is vaak de pubertijd van de kinderen. Net als boven beschreven, kan de pleegzorg, hoewel het vanuit een goed doel uitgevoerd is, een identiteitscrisis veroorzaken. De kinderen voelen steeds loyaliteit naar hun biologische ouders maar tegelijkertijd zien ze de betere omstandigheden in hun pleeggezin en willen ook deel van dit gezin zijn. Bij een pleegkind van ons onderzoek was deze identiteitscrisis zo ernstig, dat zij uiteindelijk voor paar weken bij een ander pleeggezin geplaatst werd. Naast deze crisis hebben de pleegouders vaak problemen met de opstand van de pleegkinderen, die met de autoriteit van de pleegouders problemen hebben. Deze opstand zien de pleegouders dan vaak ook bij hun biologische kinderen, indien er meer aandacht aan het opvoeden van de pleegkinderen besteed wordt.

Het derde probleem dat sommige pleegouders hebben, is het systeem. De onoverzichtelijkheid van de voorgedij. Soms is het moeilijk voor de pleegouders te zien, over welke dingen ze wel kunnen beslissen en voor welke ze toestemming van de biologische ouders of een hulpverlener nodig hebben. Naast deze onoverzichtelijkheid zien sommige pleegouders ook een probleem in de communicatie tussen hun en de pleegzorgorganisaties. Heel vaak duren de eenvoudige dingen te lang omdat de pleegouders overal moeten vragen, of ze iets mogen doen of niet.

Het vierde probleem zien sommige pleegouders in de financiën. Het is echter niet een kwestie van het gebrek aan financiën bij de pleegouders maar in de pleegzorg zelf. Sommige pleegouders vinden dat er te veel pleegouders per maatschappelijke medewerker zijn en als er meer geld op dit gebied zou zijn, zou het tot een betere kwaliteit van de pleegzorg leiden.

Het laatste kan niet als een probleem gezien worden, toch is het soms het allerlastigste in de zorg voor pleegkinderen – namelijk afstand te houden. Vaker gebeurt het, dat de kinderen jaren bij een pleeggezin blijven logeren. Het is echter geen zekerheid, dat ze tot hun volwassenheid bij dit gezin blijven. De biologische ouders kunnen hun omstandigheden verbeteren of wordt juist de situatie van het pleeggezin veranderd en het pleegkind moet naar een ander gezin gaan. In deze situaties is het dan moeilijk eigen emoties in bedwang te houden en de pleegkinderen alles duidelijk uit te leggen. Of de pleegouders het willen of niet, tussen hun en het pleegkind wordt altijd een specifieke soort van relatie opgebouwd en hoe langer het kind bij dit pleeggezin blijft, hoe vaster de relatie wordt.

Het werd al hierboven beschreven, elk gezin is anders. Alle gezinnen hebben hun eigen behoeften en kunnen niet als één gezien worden. Elk probleem moet onafhankelijk besproken en opgelost worden. Bij veel problemen en situaties krijgen de pleegouders hulp van anderen pleeggezinnen, in het geval van ernstiger problematiek met hulpverleners. Met de jaren krijgen echter de pleegouders steeds meer eigen ervaringen en worden ze steeds zelfstandiger. De behoefte aan het contact met andere pleegouders wordt kleiner. Toch blijft de communicatie de hoeksteen van het werk met pleegkinderen.

5. Geschiedenis van de kinderopvang in Slowakije

5.1. Ontwikkeling van de kinderopvang in het hedendaagse Slowakije

In het hedendaagse Slowakije zijn vooral door de katholieke en evangelische kerken en de steden een aantal kleine weeshuizen opgericht. Tijdens de regering van Maria Theresia tussen de jaren 1740 en 1780 werd ook de staat veel bij de opvoeding van de wezen betrokken. In die tijd werden de instellingen ongeveer voor 10-15 kinderen ingericht. Het grootste lokale weeshuis werd in Trnava voor 64 kinderen gebouwd. Het eerste weeshuis dat onder het beheer van de staat is geweest, werd in het jaar 1764 in Tomášikovo opgericht. Alle weeshuizen die opgericht zijn in Slowakije tot de 19^e eeuw hebben eenzelfde concept gehad als de kindertehuizen die hier in de 20^e eeuw ontstaan zijn ⁶²

De meeste van de weeshuizen waren tot het jaar 1901 onder het beheer van vrijwilligers, kerken en gedeeltelijk ook het beheer van steden. Na het in werk treden van de Grondwet in het jaar 1901 heeft ook de staat zijn deel aan de zorg voor kinderen genomen. De eerste instellingen zijn in Košice en Rimanovská Sobota ontstaan en deze hebben alles gedaan om de kinderen een nieuw gezin te geven. De christelijke instellingen waren op het gebied van Slowakije tot 1945 actief. ⁶³

“In het voormalige Tsjecho-Slowakije was de filosofie van de vervangende gezinszorg vanuit de overtuiging opgebouwd, dat de bescherming van het kind en zijn gezonde ontwikkeling zijn complete isolatie van zijn pathologische gezin betekent. De kern van de vervangende zorg is de ideologische opvoeding, het strikte rooster en de planning van de dag en gecontroleerde keuze van de activiteiten. Bij het oprichten van de kindertehuizen was het belangrijkste criterium economische spaarzaamheid van de instellingen met grote capaciteit, isolatie van het kind van zijn biologische gezin, de opvoeding die op basis van een dynamisch collectief opgebouwd is, veel activiteiten en een strenge liquidatie van de vrije tijd van het kind.”⁶⁴

⁶² ŠKOVIERA, A., 2007. Trendy náhradnej výchovy. Bratislava: Petrus. ISBN 978-80-89233-32-8.

⁶³ GABRIEL, Z., NOVÁK, T.: 2008. Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1788-3.

⁶⁴ „V bývalom Československu bola filozofia náhradnej rodinnej výchovy postavená na presvedčení, že ochrániť dieťa a zabezpečiť jeho zdravý vývin znamená čo najdôkladnejšie izolovať ho od patologickkej

Op basis van deze uitspraak kunnen wij constateren dat tijdens de Tsjecho-Slowaakse Socialistische Republiek een sterke poging was om alle delen van het leven van de kinderen onder toezicht te hebben. Deze institutionalisering heeft de opvoeding van de kinderen voor een lange tijd sterk beïnvloed.

In het document van Naďa Bizová (2015) kunnen wij de verdeling van de kindertehuizen in de 20^e eeuw volgens de leeftijd van de kinderen vinden. Deze verdeling van de kindertehuizen komt is gemaakt op basis van socialistische institutionalisering.

- Kindertehuizen voor kinderen tot 1 jaar
- Kindertehuizen voor kinderen tot 3 jaar
- Kindertehuizen voor kinderen van 3 tot 6 jaar
- Kindertehuizen voor kinderen met schoolplicht en oudere kinderen⁶⁵

Een uniek project in heel Slowakije is een “kinderstadje” dat in Slowakije in 1974 op basis van het Zwitserse voorbeeld opgericht werd. Naar dit stadje kwamen de kinderen vanaf hun eerste levensjaar. Ter beschikking waren hier ouders die ongeveer voor 10-12 kinderen vaak naast hun eigen kinderen hebben gezorgd. Een gezin leefde in een speciale woning . Die bestond uit een tweekamerwoning voor de pleegouders, een woonkamer, keuken en de kamers voor de kinderen. In dit stadje waren deze woningen in een groep van vier op een plaats gebouwd en hadden zij een gezamenlijke huiskamer.

Dit systeem werd in 20^e eeuw in de jaren 90 veranderd. De pleegouders werden door de opvoeders vervangen. De kindertehuizen hebben de vorm van een internaat gekregen. De ruimtes verantwoordelijk voor de gang van het kindertehuis zijn apart van die waar de kinderen hun tijd doorbrengen. Voor de zorg voor de kinderen zijn meestal 2 opvoeders tijdens de dag en 2 andere tijdens de nacht verantwoordelijk. De capaciteit van zulke instellingen is vaak boven 40 kinderen en de meest activiteiten gebeuren in de ruimtes van het kindertehuis.

rodiny. Základnou jednotkou náhradnej výchovy sa stala ideologická výchova, presne rozvrhnutý režim dňa, kontrolovaný výber činností. Pri zriaďovaní detských domovov sa najdôležitejšími kritériami stali ekonomická úspornosť veľkokapacitných zariadení, izolácia dieťaťa od pôvodnej rodiny, výchova postavená na dynamike kolektívu, pestrej záujmovej činnosti a dôslednej likvidácii voľného času“
OLÁH, Michal., ROHÁČ, Ján.: 2008. Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela. Učebnica pre štúdium a prax. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety. ISBN 97880-89271-35-1. p. 75-76

⁶⁵ BIZOVÁ, N., 2015. Náhradná rodinná výchova. p. 14

De economische kant van dit systeem is ook op een collectieve basis gebouwd. De groepen binnen de kindertehuizen kunnen niet zelf beslissen waarvoor ze het budget zullen gebruiken. Alles is centraal bepaald.

Naast deze tendens zien we echter ook het idee voor het oprichten van een nieuw type van kindertehuizen. Het gaat om een gezinstype van kindertehuizen en zo is het een precieze tegenstelling tot het kindertehuis in de vorm van internaat. Ook in deze kindertehuizen vinden we de opvoeders die tijdens de dag en nacht wisselen maar de woonruimtes lijken meer op een woning. De privacy van de kinderen is groter en er zijn minder gezamenlijke activiteiten. Het kind als individu is steeds belangrijker en er wordt steeds meer aan de individuele behoeften van de kinderen tegemoetgekomen. Het kind wordt als een deel van een groter gezin gezien en neemt deel aan de dagelijkse gang van het kindertehuis. Deze vorm van het kindertehuis werd in het jaar 1998 ook in de Slowaakse wet nummer 195 beschreven.⁶⁶

De meeste van deze veranderingen zijn in het jaar 1996 begonnen. In dit jaar heeft het Ministerie van Arbeid, Gezin en Sociale Zaken het toezicht op de kindertehuizen in Slowakije in eigen handen overgenomen. Aan deze transformatie heeft een vrijwilligersorganisatie *Úsmev ako dar* (Glimlach als geschenk) deelgenomen.

In de hedendaagse tijd kunnen de kindertehuizen door de lokale overheid, kerk of particulieren worden beheerd. In het jaar 2015 waren er in Slowakije 92 kindertehuizen. 66 kindertehuizen daarvan worden door de staat beheerd en 26 door andere instellingen.

⁶⁶ BIZOVÁ, N., 2015. Náhradná rodinná výchova. p. 15-16

5.2. Wettelijke ontwikkeling van de bescherming van kinderen in het hedendaagse Slowakije

De aan het begin van deze scriptie beschreven ontwikkeling van de zorg voor kinderen is voor zowel Nederland als Slowakije gelijk. In Nederland kwam de ontwikkeling naar een beter begrip van de behoeften van kinderen rond de vijftiende eeuw naar voren. In het hedendaagse Slowakije zien we deze tendens pas vanaf de half achttiende eeuw. In deze tijd heeft Maria Theresia de schoolplicht ingevoerd. Tijdens de verlichting kunnen wij verschillende pogingen zien om het welzijn van het kind centraal te willen stellen.

Wettelijke bepalingen over de positie van het kind werden al vanaf de 16^e eeuw in Slowakije door het gewoonterecht aangepast. Verder werd de positie van het kind in het jaar 1811 door het Oostenrijks burgerlijk wetboek vastgelegd, die toen ook in Slowakije geldig was. Dankzij dit wetboek werd echter het verschil tussen de kinderen duidelijk, die in een huwelijk geboren en die buiten een huwelijk geboren werden. Zo werd in dit wetboek onder andere ook de onderhoudsverplichting voor de vaders van de buiten het huwelijk geboren kinderen bepaald. Onder andere is door dit wetboek ook de voogdij voor het eerst gelegaliseerd. In de 19^e eeuw zien we dan een positieve ontwikkeling in wettelijke en sociale bescherming van kinderen bijvoorbeeld aan het feit dat de gemeenten voor wezen moesten zorgen. Ondertussen werd de pediatrie als een zelfstandig deel van pedologie ontwikkeld.⁶⁷

Een ongunstige breuk in de positieve ontwikkeling van de rechten van het kind heeft de industriële revolutie en het kinderwerk gebracht. Deze situatie duurde in de meer ontwikkelde landen ongeveer tot het eind van 19^e eeuw. Zo was het ook in het gebied van het toenmalige Oostenrijk waar kinderarbeid in het jaar 1855 verboden werd.

In de 20^e eeuw komt dan een tendens dat het gezin een zelfstandige maatschappelijke eenheid wordt en er komt ook goedkeuring van de rechten van het kind. Hoewel in de eerste Tsjecho-Slowakije de gezinswet gelijk werd, heeft het niet de ongelijke positie van vrouwen en mannen in de maatschappij opgelost.

⁶⁷ TUHRINSKA, Katarína:2012. História sociálnoprávnej ochrany detí na území SR. p. 1135

Een positieve ontwikkeling kunnen wij echter in de kindercare merken, waar deze wet een bescherming voor kinderen tot 14 jaar geboden heeft.

De gelijkheid in de positie van vrouwen en mannen heeft de grondwet van 9 mei 1948 pas gebracht. Hiermee werd het ook de plicht van de staat om, als het nodig is, aan de care voor kinderen deel te nemen.

In het jaar 1901 trad de Grondwet in werking. Dankzij deze grondwet heeft de staat de plicht overgenomen om voor de kinderen te zorgen, die niet bij hun ouders kunnen blijven.

Na de Eerste Wereldoorlog probeerden alle staten hun wettelijke en sociale bescherming van de kinderen op hun eigen manier op een beter niveau te krijgen. In Tsjecho-Slowakije werd de term wettelijke en sociale bescherming van kinderen in de wet nummer 69 van 1952 voor de eerste keer ingevoerd. De care bestond uit een gezamenlijke verzorging en voogdij, in advisering en kostenvergoeding van de care voor kinderen die niet bij hun ouders kunnen zijn. Voor deze care werden gespecialiseerde kantoren – kantoren voor de bescherming van jeugd – verantwoordelijk.

De ontwikkeling van de wettelijke en sociale bescherming van de kinderen heeft grotendeels het ontstaan van de Tsjecho-Slowaakse Socialistische Republiek en aanvaarding van de socialistische grondwet in het jaar 1960 beïnvloed. Na deze aanvaarding hebben de nationale commissies de care voor kinderen in handen.⁶⁸

Emil Dvoran (1972) schrijft in zijn boek dat de wettelijke en sociale bescherming van de kinderen in de Tsjecho-Slowaakse Socialistische republiek alle kenmerken van het socialisme op het gebied van zijn vormen, methoden, richtingen en zijn inhoud heeft. Het doel van de bescherming was niet alleen de meest voorkomende problemen op te lossen echter ook de juiste omgeving voor de kinderen voor hun geestelijke en lichamelijke ontwikkeling te creëren.⁶⁹

Als we naar de instellingen kijken die de wettelijke en sociale bescherming van de kinderen in hun competenties hebben, ontdekken we, dat die alleen maar in een paar wetten worden beschreven. Pas in het jaar 1968 werd dit door het Ministerie van

⁶⁸ TUHRINSKA, Katarína:2012. História sociálnoprávnej ochrany detí na území SR. p. 1136

⁶⁹ DVORAN. Emil: 1972. Sociálno právna ochrana detí a mládeže. Vysokoškolské skriptá. Bratislava: FF UK. ISBN 85-464-72. p. 14

de Teverkstelling en Sociale Zaken nageleefd. De echte integratie van de wettelijke en sociale bescherming in het systeem zien we in het jaar 1975 toen de Wet op Sociale zekerheid in werking is getreden . Deze wet heeft onder andere ook de subsidies voor de ouders bepaald en de sociale zorg voor het gezin en de kinderen is ruimer geworden. Aan de andere kant heeft deze wet de afstand tussen de normen van het Openbaar bestuur en de privérichtlijnen voor het bepalen van de gezinsrelaties vergroot.

5.3. Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind werd door de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek in New York 30 september 1990 aangenomen.⁷⁰ Over de inhoud ervan zijn de Federale Bijeenkomst en vervolgens ook de President van de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek tot overeenstemming gekomen. Op basis van het artikel 49 paragraaf 2 is het Verdrag 6 februari 1991 van kracht geworden. Zelfstandig Slowakije heeft het Verdrag 28 mei 1993 ondertekend. Dit contract trad in werking met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 1993 – het ontstaan van de Slowaakse Republiek.⁷¹

De basiswetten die in het Slowakije na het jaar 1993 gebleven zijn, komen uit de Grondwet die in het jaar 1989 nog in toenmalige Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek aangenomen werd. Daarom zijn ze niet helemaal aan de nieuwe situatie aangepast en veel wetten moeten nog steeds geactualiseerd worden. Een goed voorbeeld ervan is het recht van het kind voor het uitdrukken van zijn mening over de zaken waarin het kind betrokken wordt. De rechtbank kan zelf beslissen of het kind naar zijn mening gevraagd wordt of niet. Als de rechtbank beslist dat het voor kind niet goed is, verliest het kind het recht om zijn mening uit te drukken.

Een volgend probleem zou kunnen ontstaan als we naar het bewustzijn van de kinderen over hun rechten kijken. Er moet in Slowakije meer focus komen op de uitwerking van de kinderrechten gegeven .

In het algemeen kunnen wij echter zeggen dat de kinderrechten in Slowakije door verschillende Ministeries en door andere gespecialiseerde instellingen goed verwerkt werden.⁷²

⁷⁰ Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí. Zbierka Zákonov č. 104/1991. [Geciteerd 20-4-2018] Beschikbaar op het internet: <http://www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/zakony/dohovor-o-pravach-dietata.pdf>

⁷¹ Východisková správa Slovenskej republiky k Dohovoru o právach dieťaťa. [Geciteerd 20-4-2018] Beschikbaar op het internet <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/konzultacne-organy/rada-vlady-sr-ludske-prava-narodnostne-mensiny-rodovu-rovnost/vybor-deti-mladez/dokumenty/vychodiskova-sprava-sr-k-dohovoru-pravach-dietata.pdf>. p. 5

⁷² Východisková správa Slovenskej republiky k Dohovoru o právach dieťaťa. [Geciteerd 20-4-2018] p. 42-43

6. Vormen van de zorg in Slowakije

Net als in Nederland zijn er ook in Slowakije gevallen wanneer de ouders voor het kind niet kunnen zorgen. In Slowakije zijn er drie verschillende vormen van de vervangende zorg voor kinderen.

6.1. Adoptie

Zoals al in het Nederlandse deel beschreven, is de adoptie een vorm van de zorg die een gezinsverband tussen het kind en de adoptiefouders creëert. Bij de adoptie in Slowakije krijgt het kind een nieuwe geboorteakte waarin zijn adoptiefouders als zijn eigen ouders ingeschreven staan. Bij de adoptie ontstaan de rechten en de plichten van het kind en de ouders net als in een gewoon gezin. Het kind neemt deel aan alle dagelijkse werkzaamheden en huishouden en de adoptiefouders zorgen voor de juiste ontwikkeling van hun adoptiefkind.

Als het in het beste belang van het kind is, kan die ook door een persoon geadopteerd worden, dat gebeurt echter niet vaak. Meer gewoon is dat het kind door echtgenoten geadopteerd wordt. Het grootste verschil met Nederland is dat in Slowakije de kinderen alleen maar door echtgenoten met een verschillend geslacht kunnen worden geadopteerd. In Slowakije hebben mensen met een gelijk geslacht geen rechten voor de jurisdictie.

6.2. Institutionele zorg

De institutionele zorg is in Slowakije in twee delen verdeeld. Ten eerste kunnen wij hier de kindertehuizen vinden en aan de andere kant professionele gezinnen.

6.2.1. Kindertehuizen

In de hedendaagse tijd zijn er 85 kindertehuizen in Slowakije. 65 kindertehuizen zijn onder het beheer van de staat en 20 kindertehuizen zijn onder het beheer van andere instellingen die hiervoor van de Ministerie van Arbeid, Gezin en Sociale Zaken van Slowakije een accreditatie hebben gekregen.

Een kindertehuis is volgens de Slowaakse wetgeving een omgeving waarin de beslissing van de rechtbank over de plaatsing van het kind onder de zorg van een institutie uitgevoerd wordt. Het kindertehuis vervangt voor de kinderen tijdelijk hun gewone gezinsomgeving.

De kinderen die niet naar huis of naar een andere vorm van zorg kunnen gaan, blijven totdat zij meerderjarig zijn in een kindertehuis. In sommige gevallen kunnen de kinderen blijven tot hun 19e jaar en op eigen verzoek kunnen ze tot hun zelfstandigheid blijven wonen. De uiterste grens wanneer de kinderen het kindertehuis moeten verlaten, is 25 jaar.⁷³

6.2.2. Professionele ouders

Ten eerste is deze vorm van zorg door de wetten in het jaar 1993 gedefinieerd. De regering probeerde een compromis tussen de institutionele zorg en de gezinssituatie te vinden. Dit type van zorg was eerst voor de kinderen bedoeld, voor wie er geen pleegouder of voogdij te vinden was.

⁷³ Ústavná starostlivosť. Officiële website van Ministerie van Arbeid, Gezin en Sociale Zaken. [Geciteerd 26-4-2018] Beschikbaar op het internet: http://www.upsvar.sk/socialne-veci-a-rodina/socialno-pravna-ochrana-deti/nahradna-starostlivosť/ustavna-starostlivosť.html?page_id=1211

Als we over de doelen van het professionele ouderschap praten dan kunnen wij zeggen dat die dezelfde zijn als in alle andere delen van de zorg voor kinderen. Ook het professionele ouderschap wil het leven van de kinderen die uithuisgeplaatst zijn verbeteren. De rol van een pleegouder is om het kind in zijn gezin te nemen, de gevolgen van de verwaarlozing te verminderen en allerbelangrijkste om het kind te helpen de gevolgen van de verwaarlozing of misbruik te overwinnen.

Het wetnummer 222/96 van het Wetboek over de organisatie van het plaatselijke staatsbestuur heeft als eerste het ontstaan van de professionele ouders als een deel van de institutionele zorg bij de kindertehuizen mogelijk gemaakt.

Het volgende wet nummer 195/98 Wetboek over de sociale hulp heeft het professionele ouderschap meer gedefinieerd. Vanuit deze wet volgt:

- Een kindertehuis kan de zorg in de professionele gezinnen aan de kinderen aanbieden. Deze ouders zorgen dan voor de kinderen in het huis van de professionele ouders.
- Een professioneel gezin is een deel van een kindertehuis. De professionele ouder is dan een werknemer van het kindertehuis en krijgt ook salaris.
- In een professioneel gezin kunnen maximaal 3 kinderen zijn als er maar een van de ouders de professioneel ouder is. Als allebei ouders de werknemers van een kindertehuis zijn, kunnen ze 6 kinderen thuis hebben⁷⁴

6.2.2.1. Voorwaarden voor het professioneel ouderschap

Een van de belangrijkste dingen als een gezin een onbekend kind onder hun dak neemt is, dat de ouders er goed op voorbereid zijn. Daarom moeten alle professionele ouders een voorbereidingscursus van 60 of 40 uren volgen. Tijdens deze cursus leren de ouders beter de behoefte van de kinderen kennen en hun rol tussen opvoeder en de ouder te verdelen. Buiten de kantoren van arbeid, gezin en sociale zaken kunnen er drie privéorganisaties deze voorbereiding uitvoeren:

⁷⁴ Občianske združenie Návrät: 2000. Profesiálny rodič, alebo guľatá kocka. Bratislava. ISBN 80-967908-1-1. p. 20-21

- 1) Návrat o.z. (*Maatschappelijke organisatie “Terugkeer”*)
- 2) Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar (*Gemeenschap van de vrienden van de kinderen uit kindertehuizen Glimlach als geschenk*)
- 3) Detské centrum Slovensko (*Kindercentrum Slowakije*)

Ernaast moeten de professionele ouders tenminste een middelbare opleiding afgerond hebben. Dat zijn de officiële voorwaarden van de regering.

Omdat de professionele ouders de werknemers van het kindertehuis zijn, kunnen de kindertehuizen zelf ook enige voorwaarden aan de ouders stellen. Deze bestaan uit drie delen:

- 1) De ouders moeten enige psychologische testen doen
 - Dit deel is gericht op de persoonlijkheid van de professionele ouders, hun cognitieve karakteristieken en de risico's van de psychopathologie en de sociale context van de professionele ouder met zijn gezin en bredere omgeving.
- 2) Meerdere persoonlijke gesprekken
 - Bij de persoonlijke gesprekken worden de motivatie, voormalige werkervaringen en communicatievaardigheden van de professionele ouder onderzocht. Door het kindertehuis worden de ouders ook naar de kennis gevraagd, die zij tijdens de voorbereidingscursus hebben opgedaan .
- 3) Bezoek bij de professionele ouders en hun gezin
 - Tijdens het persoonlijke bezoek in het huis van de professionele ouders wordt de bereidheid van de andere leden van het gezin onderzocht.⁷⁵

⁷⁵ Chcem sa stať profirodičom. Officiële website van Ministerie van Arbeid, Gezin en Sociale Zaken. [Geciteerd 29-4-2018] Beschikbaar op het internet: http://www.upsvar.sk/socialne-veci-a-rodina-1/rodina/nahradna-starostlivost/chcem-sa-stat-profirodicom.html?page_id=262371&urad=240378

6.2.2.2. Vergoeding voor professionele ouders

Het salaris voor professionele ouders is afhankelijk van het kindertehuis waarin ze werknemer zijn en het aantal kinderen dat ze thuis hebben. In de staatse kindertehuizen krijgen de professionele ouder gemiddeld 530€ per maand als hun salaris. Daarnaast kunnen ze een subsidie voor de nodige dingen voor het kind van het kindertehuis en ook subsidie voor de ondersteuning van de woning krijgen.⁷⁶

⁷⁶ Chceli by ste byt' profesionálnym rodičom?. [Geciteerd 29-4-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.slovenskemamicky.sk/chceli-by-ste-byt-profesionalnym-rodicom/>

7. Pleegzorg in Slowakije

7.1. Redenen voor het ontstaan van het pleegouderschap

Over de invloed van het pleegouderschap op de kinderen die uit het huis geplaatst werden, hebben wij al gesproken. In dit deel gaan we onderzoeken waarom het eigenlijk zo belangrijk is voor de kinderen om een voorbeeld van een gewoon gezin te hebben.

Het eerste voorbeeld van het belang van een gewone opvoeding kunnen wij aan een experiment van Frederik II. zien. Dit experiment werd door de historicus Sallimbeni in de 13^e eeuw beschreven. In dit experiment wilde Frederik II. de oorspronkelijke taal van de mens weten en daarom heeft hij een aantal kinderen helemaal geïsoleerd laten opgroeien. De verwachtingen van de monarch waren dat indien het kind zonder contact met anderen en andere elementen groeit, dit voor het kind natuurlijk wordt. Het resultaat van dit experiment was dat de kinderen na enige tijd zonder een duidelijke oorzaak stierven.

Op basis van dit experiment kunnen wij constateren dat de psychische en fysische behoeften van de kinderen gelijk belangrijk zijn. Deze ontdekking geldt voor alle landen en alle kinderen ter wereld. Dit geldt nog meer voor Slowakije waar de kinderen nog steeds in grote mate in verschillende vormen van kindertehuizen opgroeien.

Heel belangrijk voor kinderen is het om een vertrouwenspersoon te hebben. Voor de geboorte zijn ze met hun moeder op het fysische niveau verbonden. Na de bevalling leren de ouder en de kinderen op de signalen van elkaar te reageren en de binding wordt daardoor dieper en sterker. Deze relatie is de kern van de toekomstige relaties en ontwikkeling van het kind. De kinderen, die in de institutionele zorg opgroeien, kunnen dan lastiger mensen vertrouwen en het is veel lastiger voor hen om in hun toekomst zulke relaties aan te gaan. Deze ontdekking geldt niet alleen voor de relaties met andere mensen maar ook voor de relatie met zichzelf. In het gezin zijn de plaatsen duidelijk bepaald, er zijn een mama en papa die voor de kinderen zorgen. Ze zorgen dat het kind eten krijgt, ze geven hem liefde en genoeg impulsen voor de juiste ontwikkeling. Op basis van deze relatie en impulsen kan het kind zijn eigen plaats in de wereld bepalen.⁷⁷

⁷⁷ Občianske združenie Návrat: 2000. Profesiálny rodič, alebo guľatá kocka. p. 15-18

7.2. Voorwaarden voor het pleegouderschap

Volgens de wetgeving van Slowaakse Republiek kan die persoon pleegouder worden, die:

- 1) Een vaste verblijfplaats in Slowakije heeft.
- 2) Volledige rechtsbevoegdheid en enige persoonlijke vooronderstellingen zoals moreel karakter en goede gezondheidstoestand heeft.
- 3) Als natuurlijk persoon samen met zijn gezin alle beslissingen in het beste belang van de minderjarige zal nemen.
- 4) In de lijst van de kandidaten voor het pleegouderschap ingeschreven staat.
- 5) Een voorbereidingsprogramma in de duur van tenminste 26 uur volgt.

Aan alle deze voorwaarden moet de pleegouder tegelijkertijd voldoen. Indien de pleegouder een partner heeft met wie hij ook samenleeft, is er ook een schriftelijke toestemming met het pleegouderschap van die partner nodig.

Over de plaatsing van een kind naar pleegzorg beslist een rechtbank, die dan ook de rechten en plichten van de pleegouder bepaald.⁷⁸

⁷⁸ Wet nummer 36/2005 Wetboek over het gezin. §48. [Geciteerd 29-4-2018] Beschikbaar op het internet: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-36>

7.3. Financiële ondersteuning van het pleegouderschap

De biologische ouders van het kind hebben steeds alimentatieplicht en die moeten aan het kantoor van de sociale en juridische bescherming van de kinderen doorgeven. Dit kantoor zal daarna deze alimentatie aan de pleegouders van het kind doorgeven. De hoogte van de alimentatie wordt altijd door de rechtbank bepaald.⁷⁹

Naast deze alimentatie kunnen de pleegouders een eenmalige subsidie ontvangen ter hoogte van 500€ aan het begin van het pleegouderschap en een maandelijkse subsidie ter hoogte van 175,62€. ⁸⁰

⁷⁹ Wet nummer 36/2005 Wetboek over het gezin. §48. [Geciteerd 29-4-2018] Beschikbaar op het internet: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-36>

⁸⁰ Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa. Officiële website van Ministerie van Arbeid, Gezin en Sociale Zaken. [Geciteerd 30-4-2018] Beschikbaar op het internet: http://www.upsvar.sk/sn/oddelenie-sluzieb-pre-obcana/zoznam-sluzieb/prispevky-na-podporu-nahradnej-starostlivosti-o-dieta.html?page_id=538036&lang=sk

7.4. Persoonlijke vervangzorg

Indien het in het beste belang van het kind is, kan die in een pleegzorg in de vorm van de persoonlijke vervangzorg geplaatst worden. Voor dit type van de zorg gelden alle voorwaarden net zoals voor de gewone pleegzorg. Een groot verschil met de gewone pleegzorg is dat de pleegouder meestal een van zijn verwanten is.

Een van de voorwaarden voor het pleegouderschap is dat de kandidaat een vaste verblijfplaats in Slowaakse Republiek moet hebben. Deze voorwaarde geldt niet in het geval dat de pleegouders de grootouders, broeder of zuster van het kind of broeder of zuster van de ouders van het kind zijn. In dit geval is het genoeg als deze personen hun vaste verblijf in een van de lidstaten van de Europese unie heeft.

De pleegouder voert de zorg op hetzelfde niveau als de biologische ouders van het kind uit. Tijdens deze vervangzorg hebben de biologische ouders die rechten en plichten, die de pleegouders tijdens de uithuisplaatsing niet uitvoeren. De alimentatieplicht ligt steeds bij de biologische ouders van het kind.

Minimaal elke 6 maanden wordt de situatie van het kind, zijn pleegouders en biologische ouders door de rechtbank in samenwerking de maatschappelijke werkers beoordeeld.

7.5. Motivatie voor pleegouderschap en zijn gang in bepaalde pleeggezinnen in Slowakije

Het onderzoek naar de motivatie voor het pleegouderschap in Slowakije bestaat uit de deelname aan het voorbereidingsprogramma samen met de kandidaten voor het pleegouderschap en professionele ouderschap en vervolgens het bezoek aan een ondersteuningsgroep voor alle vervangouders “*Klub náhradných rodičov*”.

Het programma heeft via de *Gemeenschap van de vrienden van de kinderen uit kindertehuizen Glimlach als geschenk* plaatsgevonden. Het programma bestaat uit 60 uren en is in 20 ontmoetingen verdeeld. Tijdens dit programma leren de ouders alles wat ze voor de opvoeding van een kind van een kindertehuis nodig hebben. Ten eerste worden alle termen en wetten voor de ouders belicht. De ouders leren over de ontwikkeling van het kind en verschillende mogelijke situaties, die met de aankomst van een nieuw kind ontstaan kunnen. De ouders nemen ook deel aan de rolspelen. Tijdens deze activiteiten proberen ze de kant van het kind aan te voelen om beter te begrijpen waar het kind doorheen gaat. Al deze activiteiten hebben het doel om de motivatie en de overtuiging van de ouders te testen. Elk kind komt heel fragiel in een nieuw gezin en de ouders moeten genoeg geduld hebben.

Voor de doelen van deze scriptie werden er 4 respondenten vanuit het voorbereidingsprogramma naar hun motivatie voor de vervangzorg aan het begin en aan het eind van het programma gevraagd. Twee van de respondenten hebben voor het pleegouderschap gekozen en twee voor het professioneel ouderschap.

Aan het begin was in alle vier gevallen het antwoord gelijk. Iedereen wil zijn steentje aan de maatschappij bijdragen en iets goeds voor een kind uit een kindertehuis doen. Alle ouders willen het kind een plekje geven, waar hij zich een beetje thuis kan voelen. Vanuit het interview met deze ouders blijkt echter dat ze geen duidelijke idee hebben hoe deze zorg eruitziet. In sommige gevallen kan het contact met de biologische ouders van het kind lastig zijn, soms zelfs heel traumatisch. Op de vraag wat hun verwachtingen zijn over de gang van dit contact hebben de respondenten zelf herkend, dat hun verwachtingen naïef waren. De respondenten hebben het idee gehad, dat ze een kind zouden krijgen dat een goede band met zijn biologische ouders heeft.

Aan het eind van het programma werd de ouders gevraagd of hun motivatie steeds dezelfde bleef of dat er iets aan hun mening is veranderd. De houding van de respondenten ten aanzien van het pleegouderschap is hetzelfde gebleven. De informatie die deze ouders aan het begin van het programma had, hebben ze tijdens het voorbereidingsprogramma verdiept en aangevuld maar hun motivatie is dezelfde gebleven.

Aan de andere kant staan de professionele ouders. Hoewel de motivatie voor het professionele ouderschap steeds dezelfde was – om een kind een gezin te geven, voor deze vorm van zorg voor kinderen gelden anderen wetten en normen. Tijdens het verdiepen van de kennis over deze wetten en normen, hebben de professionele ouders het idee gekregen dat het systeem heel onoverzichtelijk is.

Dankzij de toelichting over de ontwikkeling van de kinderen die uithuisgeplaatst zijn, hebben de ouders ook meer complexe idee over de relaties en het functioneren van het kind in de maatschappij gekregen. Het is echter zichtbaar dat hier de persoonlijke ervaring mist om alle omstandigheden helemaal voor te kunnen stellen.

Bij het bezoek van de ondersteuning groep “*Klub náhradných rodičov*” was de vraag over motivatie aan de vervangouders, die al langer een kindje thuis hebben, gesteld. Net als bij de pleegouders en professionele ouders uit het voorbereidingsprogramma overheersen de sociale doelen voor de keuze van de zorg voor kinderen. In deze groep waren twee respondenten die een gelijke motivatie als de ouders uit Nederland hadden. De ouders wilden een kind hebben maar het lukte niet om een kind van zichzelf te krijgen. Daarom hebben ze voor het pleegouderschap besloten. Na verloop van de tijd kunnen ze constateren dat deze beslissing hun leven meer heeft beïnvloed, dan ze in het begin dachten.

Volgens de professionele ouders die deze groep bezoeken is het systeem niet ideaal. De maatschappelijk werkers zien alle professionele gezinnen als een geheel en zien geen persoonlijke behoeften van elk gezin apart.

In de groep van voorbereidingsprogramma hebben wij ook naar de verwachtingen op het gebied van het contact van het kind met zijn biologische gezin gevraagd. In de ondersteuninggroep hebben wij echter de vraag over de ervaringen op dit gebied gesteld. Hier geldt het dat elke situatie diametrale verschillen heeft.

Een gezin direct uit Prievidza vertelt dat ze vanaf begin heel goede relaties met de biologische moeder van hun pleegdochtertje hebben. Haar moeder werkt hard aan de aanpassing van haar huidige situatie om haar dochtertje terug te kunnen krijgen. De ouders vertellen dat het lastigste is om afstand van zo'n kind te houden. *“Iedereen die haar ziet is direct verliefd”* zegt de pleegmoeder. De pleegouders weten heel goed dat het beste voor het kind is om bij haar moeder verder op te kunnen groeien. *“Maar anders gaat het gewoon niet”* voegt de pleegvader toe. Voor de pleegouders wordt het een gelukkige en verdrietige dag tegelijkertijd als zij terug naar haar moeder zal gaan. Maar volgens de woorden van de pleegouders hoort dat er ook wel bij. Iedereen die een kind neemt, moet wel goed van het feit bewust zijn, dat dit alleen een tijdelijke oplossing is.

Aan de andere kant hebben wij hier een gezin uit Handlová. Deze professionele ouders hebben in hun zorg twee jongens van 5 en 7 jaar. De relaties met het biologische gezin zijn niet per se slecht. Lastig is het wel voor de jongens. Altijd als ze terug komen na het bezoek van hun gezin, vergeten ze hoe ze zich moeten gedragen. Thuis moeten ze niets. Volgens de professionele ouders is het alsof de kinderen op vakantie bij hun biologische ouders zijn geweest. Daar zijn er geen bevelen, daar hoeven ze hun kamer niet op te ruimen bijvoorbeeld. Als ze terug naar het professionele gezin komen, proberen ze dit gedrag ook daardoor te drukken. Het is altijd wat volgens de professionele ouders. Deze professionele ouders begrijpen dat dit contact belangrijk is voor de juiste ontwikkeling van het kind, door dit contact kan het zijn cultuur en tradities leren kennen. Toch is het niet altijd in het beste belang van het kind, denkt de professionele moeder.

7.6. Tendens in de ontwikkeling van de zorg voor kinderen in Slowakije

Hoewel de motivatie van de aspiranten voor de zorg voor kinderen dezelfde blijkt te zijn, zien we in Slowakije een stijgende trend van het professionele ouderschap. In het overzicht van de Ministerie van Arbeid, Gezin en Sociale Zaken kunnen wij de stijgingen en dalingen van verschillende vormen van de zorg voor kinderen zien.

Jaar		2012	2013	2014	2015	2016
Aantal kinderen buiten hun biologische gezin		14 455	14 029	14 099	14 059	14 065
Daarvan	Kinderen bij pleegouders	8 958	8 538	8 743	8 902	8 799
	Kinderen in de institutionele zorg	2 933	2 649	2 562	2 301	2 271
	Kinderen bij professionele ouders	1 333	1 394	1 480	1 453	1 468
	Kinderen in de groepen op regionaal niveau	1 231	1 403	1 314	1 403	1 527

Tabel 2 Overzicht van tendensen in de zorg voor kinderen⁸¹

Op basis van de bovenstaande tabel kunnen wij constateren dat het aantal kinderen, die buiten hun biologische gezin leven, een constante ontwikkeling heeft. Het aantal kinderen dat bij pleegouders leeft heeft een dalende tendens. Deze ontwikkeling zien we ook bij de kinderen die in de institutionele zorg in de vorm van kindertehuizen en resocialisatiehuizen leven.

Aan de andere kant kunnen wij een stabiele stijging op het gebied van het professionele ouderschap zien. Dit kan als gevolg hebben, dat het professionele ouderschap een baan is en dat meest kindertehuizen in Slowakije mogelijkheden zoeken om de kinderen de mogelijkheid te geven in een gezin op te groeien. Een goed voorbeeld ervoor is het kindertehuis Kocurice. Dit kindertehuis heeft onder zijn toezicht 16 kinderen maar in dit kindertehuis zijn er geen opvoeders. Alle kinderen van dit kindertehuis zijn namelijk in de zorg van de professionele ouders.⁸² Dit kindertehuis en veel anderen creëren de werkplaatsen en daardoor wordt ook het professionele ouderschap meer aantrekkelijk. Het pleegouderschap komt meestal vanuit hun eigen wil.

⁸¹ Počet detí mimo vlastnej rodiny. Officiële website van Ministerie van Arbeid, Gezin en Sociale Zaken. [Geciteerd 30-4-2018] Beschikbaar op het internet: http://www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/OVOZ/statisticke_ukazovtele/Pocet_deti_mimo_vlastnej_rodiny.pdf

⁸² Kto sme, čo robíme, prečo to robíme. [Geciteerd 30-4-2018] Beschikbaar op het internet: <http://www.rdd.sk/kto-sme>

8. Werk met probleemjeugd in Slowakije

In Slowakije zijn er speciale resocialisatiecentra als vorm van hulp voor jonge mensen die in een lastige situatie zitten. Dit centrum maakt voor elk kandidaat een individueel plan, waarin alle delen van zijn leven inbegrepen worden. Het centrum contracteert de familie van de kandidaat en zijn school indien het om een jonge iemand met schoolplicht gaat.

Dit centrum probeert de innerlijke vaardigheden van de kinderen of meerderjarigen te ontwikkelen zodat de psychische, fysische of sociale gevolgen van verschillende vormen van verslaafdheid overwonnen kunnen worden. Het belangrijkste doel van deze centra is de kinderen of meerderjarigen naar het gewone leven terug te laten keren.

Deze centra bieden professionele hulp aan de meerderjarigen na een aanbeveling van een psychiater of een gespecialiseerde hulpverlener. Aan de minderjarigen wordt de hulp na toestemming van zijn ouders of pleegouders geboden. In sommige gevallen kan ook een rechtbank beslissen om een kind in een resocialisatiecentrum te plaatsen.

Indien het over drugverslaving gaat, is de duur van een resocialisatieprogramma minimaal 8 maanden. Het resocialisatiecentrum noteert de voortgang van hun leden en beoordeelt die dan minimaal een keer per maand samen met de lid van het centrum en ook tenminste één keer per drie maanden samen met het kantoor van de sociale en juridische bescherming van de kinderen.⁸³

⁸³ Wet nummer 36/2005 Wetboek over het gezin. §37. [Geciteerd 30-4-2018] Beschikbaar op het internet: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-36>

9. Conclusie en slotopmerkingen

Op het begin van deze scriptie staat een motto.

“Opvoeding is een kwestie van liefde, geduld en wijsheid. En de laatste twee groeien waar de eerste heerst.”

Jan Ligthart, onderwijzer en onderwijsvernieuwer (1859-1916)

Op basis van dit motto kunnen wij constateren dat wat echt belangrijk voor de juiste ontwikkeling van het kind de liefde is. Vaak zien we dat de biologische ouders voor hun kind niet kunnen zorgen en in alle landen is er een systeem ontwikkeld om de kinderen in deze basisbehoefte te voorzien. Dat het niet genoeg is hebben alle professionals ter wereld gemerkt. In elk land hebben ze pogingen gedaan om het kind ook in de behoefte aan liefde te voorzien. Overal werd het systeem zo aangepast dat de kinderen in een omgeving, die het meest lijkt op een gezin, kunnen opgroeien.

In de inleiding is er de hypothese dat de verschillen in de zorg voor kinderen in Nederland en Slowakije heel verschillend zijn. Uit de analyse van deze systemen blijkt dat het antwoord niet zo duidelijk is.

Het grootste verschil tussen de systemen is hoe ze met de gezinnen omgaan om de uithuisplaatsing te voorkomen. In Nederland zien we een groot netwerk van buurtgezinnen, hulpverleners en pleeggezinnen die proberen in elke situatie te helpen zodat het kind thuis bij zijn biologische ouders kan blijven. Dit systeem werkt grotendeels vanuit het idee dat de betrokken gezinnen uit vrije wil hun situatie willen veranderen. Hoe lastig het ook, ze wordt kunnen ze in hun omgeving altijd iemand vinden die een helpende hand bieden wil. Als ouders niet uit vrije wil willen veranderen kunnen er verschillende maatregelen door de rechtbanken en hulpverlener genomen worden om het gezin in de goede richting te duwen en hen helpen de goede weg te bewandelen.

In Slowakije kunnen wij deze netwerken nauwelijks vinden. Bij het onderzoek naar de Slowaakse zorg voor de kinderen hebben wij gezien dat er maar heel weinig onofficiële wegen zijn die de ouders in een slechte situatie hulp kunnen bieden. Wij kunnen wel in Slowakije een paar vrijwilligersorganisaties vinden die op dit gebied bezig zijn maar naar een echt netwerk zouden wij tevergeefs zoeken.

Voor het netwerk van de gezinnen is in Slowakije een beperkte ruimte nodig. Daarmee wordt bedoeld dat in het verleden de mensen in kleinere dorpen elkaar hielpen, maar voor de grotere streken geldt, dat de mensen alleen maar hun eigen dingen doen.

In de ontwikkeling van de eerste wees- en kindertehuizen in allebei de landen kunnen wij een grote overeenkomst zien. In het begin leek dit de makkelijkste oplossing om voor de wezen en onverzorgde kinderen in de steden of de regio te kunnen zorgen. In Nederland begon echter al in het begin van de 20^e eeuw, door middel van het ontstaan van de wetten over de zorg voor kinderen, het transformatieproces van kindertehuizen. De gemeenten en steden probeerden steeds intensiever deze kinderen naar een andere vorm van de zorg te plaatsen. De logische mogelijkheid was om ten eerste vervangende zorg voor het kind in zijn buurt te zoeken. Het is veel beter voor het kind als hij in een gezin geplaatst wordt, dat hij ook kent. Pas als deze mogelijkheid niet lukt, worden voor het kind andere pleegouders gezocht.

Een groot voordeel in Nederland zijn de crisisgezinnen. Het systeem waarin de kinderen in ernstige noodgevallen direct uit het huis moeten. Voor deze gevallen zijn er crisisgezinnen aanwezig, die onmiddellijk een kind onder dak kunnen nemen. Dat betekent voor het kind dat hij niet zo veel stress ondergaan moet. Hij hoeft niet naar een instelling waarin veel andere kinderen zijn en niemand zo veel aandacht, voor hem heeft als dat hij in deze situatie nodig heeft.

Als we naar het Slowaakse systeem van de uithuisplaatsing kijken, werkt het precies omgekeerd. Ongeacht de behoeften van het kind bij de uithuisplaatsing wordt hij eerst naar een kindertehuis geplaatst. Pas na deze traumatische ervaring en afhankelijk van de capaciteit van het kindertehuis worden enige pleegouders voor dit kind gezocht. Het systeem wil de kinderen uit de omgeving halen waarin de kinderen bedreigd worden maar het denkt niet echt aan hun volgende ontwikkeling in het geval dat ze langdurig in de institutionele zorg blijven.

In het pleegouderschap zelf zijn er geen grote verschillen. In allebei de landen moeten de toekomstige pleegouders een voorbereidingsprogramma volgen waarin ze leren over de specifieke behoeften van de uithuisgeplaatste kinderen. In beide landen moeten ze een paar persoonlijke gesprekken met de hulpverleners voeren om te onderzoeken of ze ervoor geschikt zijn. Op het gebied van de financiële ondersteuning van het pleegouderschap kunnen wij wel een diametraal verschil vinden.

Terwijl in Nederland de subsidies voor de opvoeding van de uithuisgeplaatste kinderen door de regering worden bepaald en door de gemeenten worden uitbetaald, hebben in Slowakije de biologische ouders de alimentatieplicht en moeten de kantoren voor de sociale en juridische bescherming van de kinderen de alimentatie aan hun partners doorgeven. Voor wat betreft de hoogte van de subsidies kunnen wij constateren dat het pleegouderschap niet voor het geld kan worden gedaan. Deze resultaten volgen ook uit het onderzoek naar motivatie van de pleegouders in beide landen. De pleegouders willen hun zorg alleen maar op vrijwillige basis uitvoeren. De hoogte van de toeslagen is namelijk in beide landen net zo hoog als de reële kosten voor de zorg voor het kind.

Wat heel opmerkelijk was tijdens het onderzoek, dat wij in Slowakije steeds grotere tendensen voor professionele pleegouderschap waarnemen. In deze vorm van zorg voor het kind wordt de wil om voor een kind te zorgen samen met een behoefte aan een baan gecombineerd. De voorwaarden voor het professionele ouderschap zijn dezelfde als bij het pleegouderschap maar de ouders krijgen veel meer betaald. Deze vorm van zorg is echter afhankelijk van de capaciteiten van de kindertehuizen waar het wel goedkoper is om alle kinderen in een huis te hebben dan verschillende pleeggezinnen een salaris te geven.

Ook de zorg voor probleemjeugd loopt heel geïnstitutionaliseerd in Slowakije. Deze kinderen hebben een veel kleinere kans om in een pleeggezin of in een professioneel gezin geplaatst te worden. Daarom blijven deze kinderen vaak totdat ze meerderjarig zijn in de kindertehuizen of in het geval van ernstigere problemen in de resocialisatiecentra. Hoewel er in Slowakije meerdere pogingen zijn om de kindertehuizen te transformeren, lijkt deze verandering veel te moeilijk te zijn. In dit geval kunnen wij als voorbeeld voor het samenvoegen van het Slowaakse professionele ouderschap en de institutionele zorg voor probleemjeugd de Nederlandse gezinshuizen gebruiken.

De kinderen in deze gezinshuizen leven in een gezinsomgeving maar toch onder het toezicht van een gespecialiseerd persoon.

Hoe werd al eerder gezegd, de verwachtingen in de inleiding waren, dat de zorg in beide landen diametraal verschillend is. Op basis van het historische onderzoek zien we dat na Eerste en Tweede wereldoorlog de tendensen in beide landen heel gelijk waren. Het andere politieke systeem in Slowakije heeft echter de ontwikkeling van de zorg voor de aankomende 30 jaar in een andere richting gestuurd.

Dit systeem en deze gewoonten zijn zo diep in mensen ingeworteld, dat de verandering maar heel langzaam haar plaats kan vinden. In geen van deze twee landen is de zorg voor de kinderen ideaal. Alle aspecten van de zorg zijn van vrijwilligheid van de mensen om voor iemand anders te zorgen afhankelijk. Mensen in Slowakije hebben 30 jaar geleerd hun eigen aanpak in te zien en daar komt nu langzaam verandering in. De vrijwillige organisaties als Návrát, Detské centrum Slovensko en Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako begrippen deze problematiek heel goed. Juist deze organisaties die ook de voorbereidingsprogramma's voor de toekomstige pleegouders en professionele ouders aanbieden, kunnen hun invloed laten gelden en in de toekomst de ontwikkeling in de juiste richting sturen.

Resumé

Ve své magisterské práci se zabývám vznikem a vývojem péče o nezaopatřené děti. Na začátku práce se věnuji jak vzniku a vývoji péče o nezaopatřené děti, tak i vzniku a vývoji prvních dětských domovů na území současné Evropy.

Dále je tato práce rozdělena na dvě hlavní linie. V první linii se zaměřuji na výzkum historie péče o děti v Nizozemsku, jejími začátky a vznikem prvních zařízení pro péči o děti. V této linii se také soustředím na vznik prvních zákonů a opatření upravujících práva dětí a jejich patřičné zaopatření. Nemałym přínosem pro změnu vnímání práv dětí je Úmluva o právech dětí. Její vliv a změny, které přinesla, jsou popsány samostatně jak pro Nizozemsko, tak i pro Slovensko.

V další kapitole jsou pak popsány současné formy a způsoby péče o děti. V této kapitole se zabývám zvláště každým typem této péče, jejími výhodami i nevýhodami a také tím jaký vliv mají tyto způsoby péče na děti odebrané z biologických rodin.

Vzhledem k tomu že jsem při psaní své magisterské práce zjistila, že v Nizozemsku nejsou dětské domovy v takové formě, jak je známe na Slovensku, bylo mým cílem zjistit, na jakých principech funguje pěstounská péče v těchto dvou zemích. Proto je právě tomuto tématu vyhrazená samostatná kapitola, ve které se zabývám různými formami pěstounské péče, jejími finančními možnostmi, problémy, které jsou s touto formou péče spojené a také i podmínkami které je nutné splnit pro svěřeni dětí do pěstounské péče.

Protože se jedná o unikátní způsob péče, cílem této magisterské práce bylo přijít do kontaktu s pěstounskými rodinami v obou zemích a na základě této komunikace získat jejich osobní zkušenosti, názory a motivaci pro tuto formu péče.

Stejným způsobem jsem pak postupovala ve výzkumu v Slovenské části péče o děti. Také na začátku této druhé linie je popsána historie a vznik prvních dětských domovů. V této části jsem se zaměřila na rozdílné podmínky a historický podklad který má vliv na diametrálně odlišný vývoj péče o děti. Stejně jako v části o Nizozemsku byly součástí i rozhovory s náhradními rodiči, přičemž cílem bylo zjistit jejich motivaci a případné problémy spojené s touto činností.

Porovnala jsem vznik a vývoj péče o nezaopatřené děti v obou zemích zahrnutých v této magisterské práci a výsledky výzkumů jsou shrnuté v závěrečné kapitole.

Resume

In my thesis I write about the formation and development of the care for the dependent children. The thesis begins with the formation and development of the care for the dependent children and the formation and development of the first orphanages in the current Europe.

This thesis is divided in two main parts. In the first part I look on the history of the child care in the Netherlands, the beginnings, and the formation of the first institutions of the child care. This part describes the creation of the first laws and rules which adjust the children's rights and the appropriate care for them. Big contribution in the change of the perception of the children's right brought the Convention on the Rights of the Child.

In the third and fourth chapter are described the current forms and methods of the children's care. In those chapters I write about pros and cons and about the influence which this form of the care has on the children removed from their biological families.

Based on my previous research and my bachelor theses I discovered that in the Netherlands are no orphanages in the form like in Slovakia. Therefore was my goal to discover how these two forms of the children's care work in the Netherlands and Slovakia and this is described in the different chapters. In these chapters you can find the different forms of the children's care, the financial possibilities, problems with this care and the conditions, which are required to get the children to the foster care.

The foster care is a unique form of the children's care. One of the ways of a research were the interviews with the foster parents in both lands to get their personal experiences, opinions and the motivation for the foster care.

The same way of the research I applied on the children's care in Slovakia. In the second part of this theses has been described the history and the formation of the first orphanages. Furthermore, in this part I am interested in the different conditions and historical influence which had a big effect on the development of the children's care in Slovakia. The next chapters belong to the interviews with the foster parents from Slovakia to hear their motivation and their problems they have with the foster care.

Both lands are compared, and the results are described in the final chapter.

Bronnen

BAKKER, Nelleke – NOORDMAN, Jan – RIETVELD-VAN WINGERDEN, Marjoke: 2006. Vijf eeuwen opvoeden in Nederland. Assen. ISBN: 978-90-232-4162-1

BIZOVA, Nad'a: 2015. Náhradná rodinná výchova. Trnava: Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave. ISBN 978-80-8082.925-4

BERGER L. M., BRUCH S.K., JOHNSON E.I., JAMES S., RUBIN D.: 2009. estimating the “impact” of out-of-home placement on child well-being: Approaching the problem of selection bias. Child Development

DVORAN, Emil: 1972. Sociálno právna ochrana detí a mládeže. Vysokoškolské skriptá. Bratislava: FF UK. ISBN 85-464-72

FERNANDEZ, Elizabeth: 2008. Unravelling emotional, behavioural and educational outcomes in a longitudinal study of children in foster-care. British Journal of Social Work, 38(7), 1283-1301

FERNANDEZ, Elizabeth: 2009. Children's wellbeing in care: Evidence from a longitudinal study of outcomes. Children and Youth Services Review, 31(10), 1092-1100

HUDECOVA, Anna – Belková, Vlasta: 2008. Náhradná rodinná starostlivosť. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela. ISBN 978-80.8083-615-3.

LONGAUER, Viliam – SEDLICKA, Denisa – VANKOVA, Katarína: 2006. Vybrané kapitoly zo sociálno-právnej ochrany. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína filozofa v Nitre. ISBN 80-8050-966-2.

Občianske združenie Návrat: 2000. Profesionálny rodič, alebo guľatá kocka. Bratislava. ISBN 80-967908-1-1

OSWALD S. H., HEIL K., GOLDBECK L.: 2010. History of maltreatment and mental health problems in foster children: A review of literature. Journal of pediatric Psychology

RUITENBERG, Mr. G.C.A.M.: 2003. Doorwerking VN-verdrag inzake de rechten van het kind in de Nederlandse rechtspraak. Vrije Universiteit. Vrije Universiteit - Faculteit der Rechtsgeleerdheid

SCHOETERS, Anke: 2013. Jeugdsanctierecht, Faculteit Rechtsgeleerdheid p. 11

ŠKOVIERA, A., 2007. Trendy náhradnej výchovy. Bratislava: Petrus. ISBN 978-80-89233-32-8.

TUHRINSKA, Katarína: 2012. História sociálnoprávnej ochrany detí na území SR. Prešov: Zborník 8. študentskej konferencie, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity. ISBN 978-80-555-0770-5

Onlinebronnen

BARTELINK, Cora: 2013. Uithuisplaatsing: wat werkt? Beschikbaar op het internet: [https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/\(311053\)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf](https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/(311053)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Uithuisplaatsing.pdf)

Convention on the Rights of the Child. Beschikbaar op het internet: <https://http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/crc.pdf>

Factsheet Overzicht financiële regelingen Pleegzorg. 2016. Beschikbaar op het internet: https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/201504_factsheet_financiele_stromen_def.pdf

Hoe krijg ik de voogdij over een kind? Officiële website van Rijksoverheid. Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ouderlijk-gezag/vraag-en-antwoord/hoe-krijg-ik-de-voogdij-over-een-kind>

Hoe verloopt een onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming? Officiële website van Raad van de Kinderbescherming. [Geciteerd 6-12-2018] Beschikbaar op het internet: <https://www.kinderbescherming.nl/voor-kind-en-ouder/hoe-verloopt-een-raadsonderzoek>

Chceli by ste byt' profesionálnym rodičom?. Beschikbaar op het internet: <https://www.slovenskemamicky.sk/chceli-by-ste-byt-profionalnym-rodicom/>

InfoNu, Online Bibliotheek. Psychosociale ontwikkeling: de rol van het gezin. Beschikbaar op het internet: <https://mens-en-samenleving.infonu.nl/ouder-en-gezin/81845-psychosociale-ontwikkeling-de-rol-van-het-gezin.html>

Kto sme, čo robíme, prečo to robíme. Beschikbaar op het internet: <http://www.rdd.sk/kto-sme>

Kerntaken en kernwaarden. Officiële website van Raad van de Kinderbescherming. Beschikbaar op het internet: <https://www.kinderbescherming.nl/over-ons/kerntaak-en-kernwaarden>

Ministerie van Veiligheid en Justitie. 2017. Informatieblad - Adoptie van een kind in Nederland. Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2011/12/15/adoptie-van-een-kind-in-nederland>

Officiële website van Rijksoverheid. Jeugdhulp bij gemeenten. Beschikbaar op het internet: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/jeugdhulp-bij-gemeenten>

Počet detí mimo vlastnej rodiny. Officiële website van Ministerie van Arbeid, Gezin en Sociale Zaken. Beschikbaar op het internet: http://www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/OVOZ/statisticke_ukazovtele/Pocet_deti_mimo_vlastnej_rodiny.pdf

Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa. Officiële website van Ministerie van Arbeid, Gezin en Sociale Zaken. Beschikbaar op het internet: http://www.upsvar.sk/sn/oddelenie-sluzieb-pre-obcana/zoznam-sluzieb/prispevky-na-podporu-nahradnej-starostlivosti-o-dieta.html?page_id=538036&lang=sk

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. 2014. ISSN 0920 – 2064. Beschikbaar op het internet: <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Jeugdwet-publicatie-Staatsblad-14-3-2014.pdf>

UNICEF Slovensko. Dohovor o právach dieťaťa. Beschikbaar op het internet: <https://www.unicef.sk/kto-sme/o-nas/dohovor-o-pravach-dietata>

UNICEF Nederland: 2009. Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Beschikbaar op het internet: https://www.unicef.nl/files/20091116_kinderrechtenverdrag.pdf

Ústavná starostlivosť. Officiële website van Ministerie van Arbeid, Gezin en Sociale Zaken. Beschikbaar op het internet: http://www.upsvar.sk/socialne-veci-a-rodina/socialno-pravna-ochrana-deti/nahradna-starostlivost/ustavna-starostlivost.html?page_id=1211

Veilig Thuis. Officiële website van Rijksoverheid. Beschikbaar op het internet:
<https://www.vooreenveiligthuis.nl/geweld-thuis.php>

Wanneer wordt mijn kind onder toezicht gesteld? Officiële website van Rijksoverheid.
Beschikbaar op het internet:
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdbescherming/vraag-en-antwoord/wanneer-ondertoezichtstelling>

Wat is een gezinshuis? Officiële website van Rijksoverheid. Beschikbaar op het internet:
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pleegzorg/vraag-en-antwoord/wat-is-een-gezinshuis>

Wet nummer 36/2005 Wetboek over het gezin. §48. Beschikbaar op het internet:
<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-36>

ZO WORD JE PLEEGOUDER. Beschikbaar op het internet:
<https://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/zo-word-je-pleegouder/>

Anotace

Jméno autora: Karina Masaryková

Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta, Katedra nederlandistiky

Název bakalářské práce: Transformatieproces van kindertehuisen tot pleegouderschap in Nederland en Slowakije

Anglický název bakalářské práce: Process of transformation from foster homes to professional foster care

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Pavlína Knap - Dlouhá, Ph.D.

Počet znaků: 110 250

Počet stran: 81

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: a) literární zdroje: 14

b) internetové zdroje: 22

Klíčová slova: Pěstounská péče, profesionální rodičovství, sirotky, dětské domovy, adopce

Krátká charakteristika: Cílem této diplomové práce je porovnat vývoj péče o děti, vznik prvních dětských domovů a jiných forem péče o nezaopatřené děti. Dále je cílem práce pochopit principy odnětí dětí z jejich rodin a jejich následné umístění, ať už v institucionalizovaných zařízeních, nebo v pěstounské péči. Způsob rozboru těchto systémů je založen na výzkumu jejich historických kořenů a významných historických událostí, které byly směrodatné pro utváření forem péče o děti. Důležitým bodem této diplomové práce je výzkum motivace pěstounských a profesionálních rodičů a jejich zkušeností s touto formou péče.

Bijlage 1: Vragenlijst voor pleegouders

- 1) Wat was uw motivatie om met het pleegouderschap te beginnen?
- 2) Hoe waren uw eerste ervaringen met het pleegouderschap?
- 3) Hoe veel kinderen hebt u tot nu toe gehad?
- 4) Wat was de moeilijkste situatie tijdens uw pleegouderschap?
- 5) Wie heeft u tijdens deze moeilijke situatie geholpen?
- 6) Bent u regelmatig in contact met andere pleegouders?
- 7) Werd u ooit een crisispleeggezin voor een kind?
- 8) Hebt u ooit ook de andere vormen van de zorg voor kinderen overwogen?
(Gezinshuis worden, adoptie) Zo ja, waarom prefereert u pleegzorg?
- 9) Is er iets binnen het systeem van het pleegouderschap voor u moeilijker maakt?
En is er ook aan de andere kant iets wat u denkt dat goed werkt?
- 10) Hoe heeft het pleegouderschap uw leven en uw omgeving beïnvloed?
- 11) Wat is de positie van de pleegkinderen in uw gezin en indien u uw eigen kinderen hebt, wat zijn de relaties tussen de kinderen?
- 12) Bent u ook verder in contact met kinderen die al weg van uw huis zijn?